

ՁԵԿՈՅՑ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ
ԹՈՐԳՈՄ ՊԱՏՐԻԱՐԲ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ-ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ
3 ԱՊՐԻԼ 1995

ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾԻՆ

**ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ
ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ Տ. ԹՈՐԳՈՄ ՊԱՏՐԻԱՐԲ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ
ՋԵԿՈՅԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ
3 ԱՊՐԻԼ 1995, ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱՄԻՆ**

**ՋԵՐԴ ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ,
ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ ՊԱՏՐԻԱՐԲ ԵՂՐԱՅՐ
ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ, ՀՈԳԵՇՆՈՐՀ ԵՒ ԱՐԺԱՆԱՇՆՈՐՀ ՀԱՅՐԵՐ
ԵՒ ՅԱՐԳԵԼԻ ՊԱՏԳԱՄԱԻՈՐՆԵՐ**

Ամենայն Հայոց Հայրապետին Տ. Տ. Վազգէն Սրբազնագոյն Կաթողիկոսին վախճանումով /18 Օգոստոս 1994-ին/, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Հայրապետական գահը սգոյ շղարշն զգեցաւ:

Կամօքն Աստուծոյ, Օգոստոս 25-ին գումարուած Եպիսկոպոսաց Ժողովը, Գերագոյն Հոգևոր Խորհուրդի անդամներուն հետ միասին, կատարեց ընտրութիւնը Կաթողիկոսական Տեղապահի: Մեկ ստանձնեցին Տեղապահի պաշտօնը, մեր գլխաւոր պարտականութիւնը նկատելով Գերագոյն Հոգևոր Խորհուրդին հետ միասին Ազգային Եկեղեցական Ժողովի գումարումը, ակնկալուած վեց ամիսներու ընթացքին ընտրելու համար Գահակալը Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան Գահին:

Նոյն ժամանակ ջանացին հետևիլ և հսկել Մայր Աթոռի կազմակերպական բաժանմունքներուն պատասխանատուութեանց և գործունէութեանց, ներքին և արտաքին յարաբերութեանց, անմիջական և անհրաժեշտ կարգադրութիւններ ևս կատարելով:

Միևնոյն ատեն, իբրև Հայ Պատրիարք Երուսաղէմի, պարտաւոր էինք մեր կապը պահել Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան և Պատրիարքարանի գործունէութեանց հետ: Եւ այդ կարելի եղաւ՝ Երուսաղէմ երկու անգամ այցելելով: Առաջինը՝ 1994 Հոկտեմբեր 15-Նոյեմբեր 9, և երկրորդը՝ 1995 Յունուար 12էն Փետրուար 22, Երուսաղէմի յատուկ Նոր Տարուան, այսինքն Յունուար 13ին, և Բեթղեհէմի մէջ Հայկական Մեծնոյնին, այսինքն Յունուար 18ին առիթով: Նաև այդ շրջանին կատարեցինք Երուսաղէմի միաբանութեան, և Իսրայէլի և Յորդանանի հայ համայնքներու անունով ընտրութիւնները Ազգային Եկեղեցական Ժողովին մասնակցող պատգամաւորներուն /Փետրուար 11ին/:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

1994 Օգոստոս 30-էն մինչև Մարտ 30 ունեցանք Գերագոյն Հոգևոր Խորհուրդի եօթը նիստեր, առաջին նիստէն իսկ կազմելով ուղեցոյցը Ազգային Եկեղեցական Ժողովի գումարման, և հաստատելով առանձին մի գրասենեակ, զբաղելու համար միայն Ազգային Եկեղեցական Ժողովի կարգադրութիւններով: Գրասենեակի վարիչ նշանակեցինք Գերաշնորհ Տ. Վաչէ Արքեպիսկոպոս Յովսէփեանը, որ արդիւնաւորապէս և բժախնդրօրէն կատարեց իրեն վստահուած պարտականութիւնը: Ինք և իրեն

4
օժանդակող բոլոր անձերը արժանի են մեր բոլորին շնորհակալութեան և գնահատանքին:

Այս աշխատանքներու և կարգադրութիւններու առիթով ի յայտ եկաւ, որ 35 և աւելի կազմակերպուած և կազմակերպուելիք թեմերէն շատերը չունին թեմական կառոյց, կանոնակարգ և կանոնադրութիւն, ուր բացայայտուած լինեն թեմական և Միական մակարդակներու վրայ գործող մարմիններու և պաշտօնեաներու պարտականութիւնները և փոխ-յարաբերութիւնները: Նաև հարցականի առջև դրուեցան կարգ մը թեմերու իրաւասութեան աշխարհագրական սահմանները իւրաքանչիւր շրջանի մէջ, և հայութեան ընդհանուր թիւը, ըստ այնմ նշտելու համար ընտրելի պատգամաւորներու թիւը: Նոյնչափ անյստակ էր պատկերը ժողովականներուն, որոնք պիտի հրաւիրուէին իբրև օրինաւոր մարմին, ընտրելու համար թեմին ներկայացուցիչ պատգամաւորները:

Իսկ եկեղեցական ընդհանուր կանոնակարգի և Սահմանադրութեան պակասը աւելի բացայայտ եղաւ:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒԻ ՆԵՐԿԱՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Գերագոյն Հոգևոր Խորհրդի առաջին նիստին /1994 Օգոստոս 30ին/ նշանակեցին հինգ անձերէն բաղկացած յանձնախումբ մը, որ բանալով հանգուցեալ Հայրապետի կնիւած աշխատասենեակը, ցուցակագրումը կատարեց, զայն գործածելու համար որպէս Տեղապահի գրասենեակ: Իսկ անոր կից սրահը՝ իբրև ժողովատեղի և հիւրասրահ:

Տեղապահը շարունակեց վաճառան մէջ բնակիլ:

Վեհաբանի առաջին յարկի վրայ Վեհափառի ննջասենեակը և հիւրասենեակը, և երկրորդ յարկի հարաւային թւի պատկերասրահի բաժինը, ցարդ կը մնան կնիւած: Ննջարանի սէյֆի բովանդակութիւնը միայն, թանկարժէք իրերով, ցուցակագրուած է, և սէյֆի արտաքին և ներքին երկու բանալիները կը գտնուին, մէկը՝ Գարեգին Արքեպիսկոպոս Ներսէսեանի, և միւսը՝ պրն. Գրիգոր Խանջեանի մօտ, յանձնուելու համար նորընտիր Կաթողիկոսին:

Պահեստանոցներու բանալիները, մասնաւոր կնիքով միասին, աշխատասենեակին մէջ կը պահուին: Իւրաքանչիւր գրաւոր խնդրագիր, տեղապահի ստորագրութեամբ, կը յանձնուի պատասխանատու անձերուն, որոնք յանձնումը կատարելէն յետոյ, դուռը նորէն կը կնիեն, և բանալին ու կնիքը կը վերադարձնեն աշխատասենեակ:

Մայր Աթոռը ունի հետևեալ գործօն բաժանմունքները ներքին և արտաքին բոլոր գործառնութեանց և յարաբերութեանց համար, որոնք սակայն պէտք ունին հսկողութեան և քաջալերանքի, որպէսզի կարենան աւելի արդիւնաւէտ գործունէութիւն արձանագրել-

Մայր Տանար և թանգարան

Հոգևոր ձեմարան

Քրիստոնէական Դաստիարակութեան և Քարոզչութեան Կեդրոն

Դիւանատուն

Հրատարակչութիւն /"Էջմիածին", "Բեմ եկեղեցւոյ" /

Տպարան

"Վանֆ" դուստր ձեռնարկութիւն
 Մոմաճուլարան
 Գանձատուն-բանգարան
 Վանֆեր
 Վանատուն
 Հաշուապահութիւն
 Սեղանատուն /մատակարարութիւն/
 Եինարարական
 Գիւղատնտեսական
 Ելեկտրաչերմային տնտեսութիւն
 Տնտեսական
 Ավտոնամապարհային /փոխադրամիջոցներ/
 Պահակային ծառայութիւն
 Բարեսիրական սպասարկութիւն
 Ֆինանսատնտեսական Յանձնաժողով

1994 Սեպտեմբերէն սկսեալ, ջանացիմք մօտէն հետաքրքրուիլ այս բաժանմունքներու կացութեամբ և պաշտօնեաներու գործունէութեամբ:

Գերագոյն Հոգևոր Խորհուրդի նիստերուն մեր գրաւոր տեղեկագիրները մասամբ գաղափար կուտան մտահոգիչ կացութեանց և հարցերու մասին: Զանոնք և ուրիշ տեղեկագիրներ կը կցենք մեր այս տեղեկատուութեան, իբր Յաւելուած:-

1. 1994 Հոկտեմբեր 3ի նիստին Տեղեկատուութիւն
2. 1994 Նոյեմբեր 18ի նիստին Տեղեկատուութիւն
3. 1995 Մարտ 11-13 Տեղապահի այցը Սիւնեաց թեմ
4. Տեղեկատուութիւն Սիւնեաց թեմում կատարուած աշխատանքների /Հայր Աբրահամ Վարդապետ Մկրտչեան/
 5. Կանոնադրութիւն Քրիստոնէական Դաստիարակութեան Կեդրոնի
6. Կանոնակարգ Դաստիարակութեան և Քարոզչութեան Կեդրոնի Խորհուրդի
7. "Վանֆ" դուստր Ձեռնարկութեան Կանոնադրութիւն
8. "Վանֆ" դուստր Ձեռնարկութիւնը Տնօրէնին յանձնելու Յանձնաժողով
9. "Վանֆ" դուստր Ձեռնարկութեան Ֆոնտերի Վերագնահատման Հրաման
10. "Վանֆ" դուստր Ձեռնարկութեան Տնօրէնին հետ կոնդրակտ
11. Ֆինանսատնտեսական Յանձնախումբի Կանոններ
12. Ֆինանսատնտեսական Յանձնախումբի Կանոնակարգ
13. Ֆինանսատնտեսական Յանձնախումբի Կարգ
14. Ֆինանսատնտեսական Յանձնախումբի Կանոնակարգ ընդհանուր դրոյթներ
15. Ֆինանսատնտեսական Յանձնախումբի 1995 թուականի Սոցիալ-Տնտեսական Զարգացման Ծրագիր
16. Եինարարական
17. Ֆինանսատնտեսական Համակարգի կառուցուածքը

Մասնաւոր ուշադրութեան կը կարօտի Հոգևոր Ճեմարանը, ուր կ'ակնկալենք որ պատրաստուին հայ ժողովուրդին հոգևոր կարիքները յանձնաձող հոգևորական մշակները և Հայ Եկեղեցու ուսուցումը աւանդող դաստիարակները, մանաւանդ ներկայ շրջանիս համար, երբ Անկախ Հայաստանի տարածքին ազատ մուտք են գործեր կրօնքի և բարեգործութեան գառան մորթով փարոզիչներ:

Հանգուցեալ Հայրապետի փառաբանութեամբ սկսուած Քրիստոնէական Դաստիարակութեան և Քարոզչութեան աշխատանքները կարգաւորելու համար, պատրաստուեցան Կանոնադրութիւնը Կեդրոնին, նշանակուեցան Կեդրոնի Խորհուրդի անդամները և Գրասենեակի տնօրէնը: Աշխատանքները յառաջ պիտի տարուին գլխաւորաբար երեք մարզերու մէջ: Քարոզչութեան, Կիրակնօրեայ և հանրային վարժարաններու մէջ քրիստոնէական դաստիարակութեան համար ուսուցիչներու պատրաստութեան, և դասագիրքերու հայթայթման: Կեդրոնի Գրասենեակը հաստատուած է Ս. Գայանէի վանքին մէջ:

Մայր Աթոռէն ներս միաբանութեան կազմը կը բաղկանայ երկու Արքեպիսկոպոսներէ, երկու Եպիսկոպոսներէ, հինգ Վարդապետներէ, վեց ֆահանգներէ և վեց շրջանաւարտ Սարկաւագներէ: Իսկ Մայր Աթոռի հոգատարութեան ենթակայ վեց վանքերու և եկեղեցիներու մէջ կը ծառայեն ֆանդեօթը ֆահանայ հայրեր:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԷՆՏ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կրկին անգամ, Մայր Աթոռի անունով մեր շնորհակալութիւնը և երախտագիտութիւնը կը յայտնենք Անկախ Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան և անոր Մեծարգոյ Նախագահ Տիար Լևոն Տէր Պետրոսեանին, թէ՛ հանգուցեալ Հայրապետին յուղարկաւորութեան առիթով և թէ ներկայ Ազգային Եկեղեցական Ժողովի կազմակերպման աշխատանքներուն մէջ իրենց ցուցաբերած նախանձախնդրութեան և ներդրումներուն և պետական մակարդակով վայելող կարգադրութեանց համար:

1994 Սեպտեմբեր 17 և 18ին մասնակցեցանք Հայաստանի Հանրապետութեան Հիմնադրամի Հոգաբարձուներու ժողովին, Ատենապետութեամբ Փոխ նախագահ Գագիկ Յարութիւնեանի և ներկայութեամբ Տիար Նախագահին, Վարչապետին, Խորհրդարանի Նախագահին և բազում երկրներէ եկած Հոգաբարձու անդամներու:

Ակնարկութիւններ եղան դրամահաւաքի անբաւարարութեան և եկեղեցական կարգ մը շրջանակներու մէջ աւելի գործօն մասնակցութեան անհրաժեշտութեան:

1994 Սեպտեմբերին, Հայաստանի Հանրապետութեան Մեծարգոյ Նախագահը, պատշան գտած էր՝ Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Նիւ Եօքի շէնքին մէջ զետեղելու համար, ՄԱԿ-ի անդամ Հայաստանի անունով յուշակոթող մը նուիրել: Ընդառաջելով Տիար Նախագահի թելադրութեան, Գերագոյն Հոգևոր Խորհուրդի հետ խորհրդակցելով Հին Վեհարանի պատի տակ դրուած խաչքարերէն Աղջոց վանքի ԺԳ դարի պատկանող խաչքարը յանձնուեցաւ Տիար Նախագահին, որ անձնապէս նուիրեց

գայ
բա
ցու
Գա
նպ
30ր
շին
ձեռ
դու
Յան
ծառ
իրա
հրա
Մկր
Լագ
Սույ
Ս. Է
կա
ընդ
իրա
նալ
յար
փչս
Գէ
նախ
պե
Երկ
Ար
Ռա
Կար
յան

զայն Միացեալ Ազգաց Կազմակերպութեան:

Հայաստանի Մշակոյթի Նախարարութիւնը Գերմանիոյ Պոխում քաղաքի Քանգարանի վարչութեան հետ կազմակերպած էր "Հայաստան"ի նուիրուած ցուցահանդէս մը: 1994 Նոյեմբերին, ընդառաջելով դիմումին, Մայր Աթոռի Գանձատունէն տրամադրուեցան եօթը կրօնական առարկաներ, ցուցադրութեան նպատակով և ապահով վերադարձուելու կարգադրութեամբ:

Պետական Ռեզիստրի և Վերլուծութեան Պետական Վարչութիւնը, 1994 Յունիս 30ի գրանցումով և 1994 Յուլիս 27 թուակիր պաշտօնագրով Զօպանքարայի շինարարական գործարանը փոխանցեց Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին, "Վանք" դուստր ձեռնարկութիւն անունով:

Հաստատուած է կանոնադրութիւնը և ստորագրուած է համաձայնագիրը "Վանք" դուստր ձեռնարկութեան տնօրէնի հետ: Մայր Աթոռի ֆինանսատնտեսական Յանձնախումբի հսկողութեան ներքև յուսալից ենք որ այս ձեռնարկութիւնը օգտակար ծառայութիւն պիտի մատուցանէ Մայր Աթոռի շինարարական ծրագիրներու իրագործման մէջ:

Յուշարձաններու Պահպանութեան Վարչութեան 1995 Փետրուար 18ի հրամանագրով, Սիւնեաց թեմի Առաջնորդական Տեղապահ Տ. Արքահամ Վարդապետ Մկրտչեանի դիմումին ընդառաջելով, և Կրօնից Խորհուրդի Պաշտօնակատար Պրն. Լազար Սիւտչեանի հետամտութեամբ, Նղեզնաձորի պատմական Նորավանք եկեղեցին և Սուրբ Փոկաս մատուռը իրենց շրջակայ տարածքներով վերադարձուեցան Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին:

Մոմիկ ճարտարապետի /1307 թ./ գլուխ գործոց Նորավանք եկեղեցւոյ կաթողիկէի և ծածֆի նորոգութիւնը աւարտած է և աշխատանք կը տարուի ներքին ընդհանուր նորոգութիւնը ևս ամրողջացնելու:

Վրաստանի Թրիլիսի քաղաքի Նորաշէնի Ս. Աստուածածին եկեղեցին, նախորդ իրաւակարգի և իշխանութեան տասնամեակներուն, գործածուած է որպէս գրադարան:

1994 Դեկտեմբերին գրադարանը փոխադրելու առիթով, կարգ մը վրացի նախանձայոյզներ Հայ եկեղեցւոյ խորանը քանդեցին, վրացական պաշտամունքին յարմարեցնելու դիտումով, և Նաղաշ Յովնաթանեան որմնակարներէն ոմանք ևս փչացուցեր են: Հայ ժողովուրդին ընդվզումին և Վիրահայոց թեմի Առաջնորդ Տ. Գէորգ Եպիսկոպոս Սէրայտարեանի բողոքագրի հիման վրայ, մեր հայրենի երկրի նախագահին օժանդակութեան ևս դիմելով, հեռագիրներ ուղարկեցինք Վրաստանի պետութեան ղեկավար Նոյարթ Շևարնաձէին, Վրաստանի Կաթողիկոս Իլիա Երկրորդին: Իսկ Գերագոյն Հոգևոր Խորհրդի երեք անդամներ /Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Բունիաթյանը, Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս Ներսէսեանը և Պրն. Ռաֆայէլ Պապայեանը/ գործուղեցինք անձնապէս կացութիւնը քննելու և Վրաց Կաթողիկոս Իլիա Երկրորդին նկատաւան յանձնելու:

Առ այժմ, եկեղեցւոյ դռները փակ են և վրաց կաթողիկոսի հոգատարութեան յանձնուած:

ՄԱՅՐ ԱՔՈՒԻ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

Մայր Աթոռի դրամական գումարները որոնք պահուած են ժընևի Զուիցերական պանքի մէջ, Վեհափառ Հայրապետի վախճանումով կը մնան անձեռնմխելի, մինչև նոր կաթողիկոսի ընտրութիւնը:

Ուստի, ընթացիկ ծախքերը հոգալու համար տրամադրութեան տակ ունէինք և ունինք միայն կանխիկ գումարները, որոնք կը գտնուին հաշուապահի գրասենեակին և Հայաստանի դրամատանց մէջ:

Եկամուտի աղբիւրներն են՝ անհատական նուէրներ, Մայր Տաճարի պաշտամունքային նուէրներ, Մայր Աթոռէն թեմերուն և եկեղեցիներուն հայթայթուած մոմերու, գիրքերու և յուշանուէրներու գումարներ, և թեմերէն ստացուած "Լուսաւորչի Լումայի" նուէրներ:

Բարիգի մէջ, Հայրապետական Պատուիրակ Գերաշնորհ Տ. Գիւտ Արքեպիսկոպոս Նագգաշեանի անունով հաշիւ կայ դրամատան մէջ բացուած, որուն մասին հանգուցեալ Հայրապետին պարբերաբար հաշուետուութիւն կատարուած է մինչև 8 Յունիս 1994:

Երկիցս հաշուետուութիւն ինդրած ենք, և գրաւոր պատասխան չենք ստացած:

Այս հակիրճ և մասնակի տեղեկութիւնները՝ Մայր Աթոռի ընդարձակածաւալ գործունէութեան, և աշխարհացրիւ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ թեմերու կարիքները յանձնձեւելու և զանոնք կազմակերպելու պատասխանատուութեան, կը շեշտեն անհրաժեշտութիւնը Հայաստանեայց Առաքելական Ուղղափառ եկեղեցին օժտելու Ամենայն Հայոց Ընդհանրական Կաթողիկոսով:

Ընտրեալ Հայրապետը պիտի լինի "Մառայ Յիսուսի Քրիստոսի ողորմութեամբն Աստուծոյ, և կամօքն Ազգի Եպիսկոպոսապետ և Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, և Մայրագոյն Պատրիարք Համազգական Նախամեծար Աթոռոյ Արարտեան Առաքելական Մայր եկեղեցւոյ Սրբոյ Էջմիածնի":

Սրտագին մեր շնորհակալութիւնը կը յայտնենք Գերագոյն Հոգևոր Խորհուրդի անդամներուն, մեր հոգևորական եղբայրներուն և աշխատակիցներուն Մայր Աթոռէն ներս, մեր Թեմակալ Առաջնորդներուն և Թեմական Խորհուրդներուն, որոնք իրենց կարգ մը հարցերու կարգադրութեանց համար պարտաւոր էին սպասել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրութեան:

Մեր շնորհակալութիւնը երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան և Տնօրէն Ժողովի անդամներուն, որոնք Հոգևոր ծառայութեան գիտակցութեամբ ըմբռնեցին և ընդունեցին Կաթողիկոսական Տեղապահի պաշտօնին ժամանակաւոր և յաւելեալ պարտականութեանց մեր ստանձնումը, որու աւարտին մենք պիտի վերադառնանք երուսաղէմի Պատրիարքութեան և Սուրբ Տեղեաց պահպանութեան մեր նուիրական պարտականութիւններուն, Հայաստանեայց եկեղեցւոյ և Հայ Ազգի անունով:

պա
եկ'
խո
երգ
ան

Կը մաղթենք որ Տիրոջ օրհնութեամբ և Սուրբ Հոգւոյն շնորհաբաշխութեամբ, պատմական և պատկառելի Ազգային Եկեղեցական այս համագումարը, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ կոչումին և առաքելութեան վայել լրջութեամբ, աւարտէ իր խորհրդակցութիւններն ու որոշումները, ընտրէ Ամենայն Հայոց Հայրապետը, և Հայ երգչախումբերը հնչեցնեն Հայրապետական մաղթերգը, ոգևորութեամբ կոչելով. "Տէ՛ր, անսասան պահիր Դու միշտ, Քո իսկ հիմնած Մայր Աթոռ": Ամէն:

ԹՈՐԳՈՄ ՊԱՏՐԻԱՐԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ

ական
և նոր

ինք և
ակին և

նարի
թուած
ստորջի

կոպոս
ւցեալ
4:
սծ:

ծաւալ
ւնները
եշտեն
խելու

եամբն
յոց, և
լական

ուրդի
թոռէն
իրենց
Հայոց

եան և
եամբ
սոր և
պիտի
ն մեր
Ազգի

Հաշվետվություն

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի տարադրամի /ամերիկյան դոլլար / օգտագործման մասին
1994 թ. սեպտեմբերի 1-ից մինչև 1995 թ. մարտի 20-ը ժամանակաշրջանում

Ստացված եկամուտներ և մուտքեր	Գումարը
1. Պետքանկից	201 500
2. Նվիրատվություններ այդ թվում.	12 300
ա) եկեղեցիների շինարարության համար	10 000
բ) օժանդակություններ վճարելու համար	300
գ) ընդհանուր /առանց կոնկրետ նպատակի/	1 000
դ) Սյունաց Թեմի Քրիստոնեական Դաստիարակության և Քարոզչության գրասենյակի համար	1 000
3. Մատուցված ծառայություններից /հոգեհանգիստ և այլն/	2 763
4. Գանձանակներից այդ թվում.	1 248
ա) Մայր Տաճար	921
բ) Թանգարաններ	261
գ) Ս. Հռիփսիմե վանք	66
5. Այլ եկամուտներ այդ թվում	383
ա) Տպարան	183
բ) Մոմի վաճառք	180
գ) Գրականության վաճառք	20
Ընդամենը	218 194
Կատարված ծախսեր	Գումարը
1. Կապիտալ շինարարություն այդ թվում	73 889
ա) Սպիտակի եկեղեցի	51 326
բ) Տաթևի վանք	21 063
գ) Եղեգնաձորի եկեղեցի	1 500

2. Կ

այ

3. Ա

ձ

Վ

4. Ս

Վ

5. Տ

Վ

6. Ա

Վ

7. Ե

8. Ա

Վ

9. Գ

Վ

10. Կ

2. Կաթսայատան և դիզելատան համար վառելանյութի ձեռք բերում այդ թվում՝	36 903
ա) սալյարայուղ / 76694 լիտր /	18 883
բ) մազութ / 381 տոննա /	18 020
3. Ավտոտնտեսության համար վառելանյութի, յուղի և պահեստամասերի ձեռք բերում այդ թվում՝	29 594
ա) բենզին / 47 500 լիտր /	19 625
բ) ավտոյուղ / 4836 լիտր /	3 818
գ) պահեստամասեր և այլն	6 151
4. Գույքի ձեռք բերում այդ թվում՝	32 275
ա) մարդատար ավտոմեքենա 3 հատ	28 440
բ) էլեկտրական ջրատաքացուցիչներ 5 հատ	800
գ) կահույք Քրիստոնեական Դաստիարակության կենտրոնի	3 000
դ) բոր մեքենա / ոսկերչական /	35
5. Տպարանի նյութերի ձեռք բերման համար այդ թվում՝	2 955
ա) թուղթ	2 220
բ) այլ նյութեր	735
6. Մոմի արտադրության նյութերի ձեռք բերման համար այդ թվում՝	10 727
ա) պարաֆին / 15600 կգ /	7 720
բ) ցերեզին / 4292 կգ /	3 007
7. Եկեղեցիական մոմեր / 14070 կգ /	11 999
8. Աշխատավարձի վճարման համար այդ թվում՝	5 960
ա) Մայր Աթոռի աշխատակիցներ	3 800
բ) ֆինանսատնտեսական հանձնախումբ	1 890
գ) տեղեկատու դիվան	270
9. Գործուղումներ այդ թվում՝	6 593
ա) Պատրիարք սրբազան	3 316
բ) Ներսես սրբազան	1 150
գ) Միքայել ծ. վարդապետ	670
դ) Սերովբե վարդապետ	407
ե) Վարուժան և Վազգեն սարկավազներ	700
զ) Թադևոս արքեղա	350
10. Նվերների համար	7 400

այդ թվում՝	
ա) Վեհափառին սպասարկող բժիշկներ	5 200
բ) Վարազդատ Հարությունյան	1 000
գ) Հակոբ Փափազյան	500
դ) բժշկական անձնակազմ/լրացուցիչ /	700
11. Օժանդակություններ	1 400
այդ թվում՝	
ա) Սպորտային կենտրոն, Կիլիկիա	300
բ) Մինաս Կարապետյան	250
գ) Բաֆֆի սարկավազ	850
12. Մայր Տաճարի թանգարանի նորոգման համար	1 570
13. Այլ ծախսեր	1 114
այդ թվում՝	
ա) փոխանցված է աշխատավարձի վճարման համար	493
բ) բազմացնող մեքենայի նորոգում	95
գ) կոմպյուտորի նորոգում / տիկին Սիլվա /	50
դ) Canon մեքենայի նորոգում	90
ե) քարտեզներ 10 հատ	100
զ) ձայնագրիչների կասետներ 6 հատ	180
է) Քրիստոնեական Դաստիարակության կենտրոն	100
ը) ֆաքսի վարձ	6
<hr/>	
Ընդամենը	222 379

Ամփոփագիր

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի դրամարկղում տարադրամի /ամերիկյան դոլլար/ գործառնության մասին 1994 թ. սեպտեմբերի 1-ից մինչև 1995 թ. մարտի 20-ը ժամանակաշրջանում.

Դրամարկղի մնացորդը	
առ 1.09. 94 թ.	10 737
Դրամարկղի մուտքը	
1.09.94 թ.-20.03.95 թ.	218 194

Ընդամենը	228 931
Դրամարկղի ելքը	
1.09.94 թ. - 20.03. 95 թ.	222 379
Դրամարկղի մնացորդ	
առ 20. 03. 95 թ.	6 552
Գլխավոր հաշվապահ՝	Հ. Մելյան

Հաշվետվություն

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի տարադրամի /ամերիկյան դոլլար/ բանկային գործառնության մասին 1994 թվականի սեպտեմբերի 1-ից մինչև 1995 թվականի մարտի 20-ը ժամանակաշրջանում

Բանկի մնացորդը առ 23. 08. 94 թ. 78-95
 Բանկի մուտք 28.08. 94 թ. /Շվեցարիա/ 300 000

Ընդամենը 300 078-95
 Բանկային դեպոզիտներ 922-03

Ամբողջը 301 000-98
 Ելքեր բանկից /կանխիկ/ 23.09.94 թ. 11 500
 30.09.94 թ. 30 000
 22.11. 94 թ. 30 000
 10. 12.94 թ. 30 000
 23.12. 94 թ. 20 000
 11. 01.95 թ. 20 000
 25.01.95 թ. 60 000

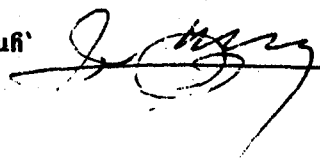

ընդամենը 201 500
 Հեռախոսի և ֆաքսի վարձ /փոխանցում/ 4 271-37

ընդամենը 205 771-37
 Բանկի մնացորդը առ 20.03.95 թ. 95 229-61
 / իննսուն հինգ հազար երկու հարյուր քսանինը դոլլար 61 սենտ /

Գլխավոր հաշվապահ՝

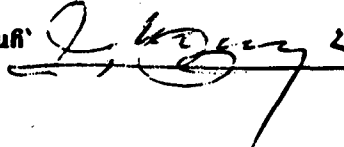
 Հ. Մելյան

Հաշվետվություն

Մայր Աթոռի Ս. Էջմիածնի 1994 թ. եկամուտների և Մայր Աթոռի ծախսերի

Եկամուտներ	Գումար, դրամ	Ծախսեր	Գումար, դրամ
Մայր Տաճար	8 287 751	Աշխատավարձ	2 413 632
Արարատյան Թեմ	11 230 186	Տրանսպորտի	10 286 681
Ս. Գեղարդ	1 887 978	Կոմունալ	17 066 894
Ս. Խոր Վիրապ	844 789	Միաբանական սեղանատան	3 318 844
Ս. Գայանե	428 297	Դիվանատան	8 430 909
Ս. Աստվածածին	226 403	Օինարարական	39 512 600
Ս. Հոփսիմե	235 114	Վեճարանի	458 635
Ս. Օողակաք	65 281	Նոր գույք	8 615 687
Վրացահայ Թեմ	69 510	Ծաշարանի	116 523
Մոմի արտադրություն	451 985		
Հրակտարակչություն	4 460 608	Ընդամենը	90 202 405
Այլ եկամուտներ	1 203 122		
		Հոգևոր Ծեմարանի	7 943 023
		Հրակտարակչության	3 962 649
Ընդամենը	29 391 024	Այլ ծախսեր/թեմեր և այլն/	3 302 686
		Ընդամենը	15 208 358
		Ամբողջը	105 410 763

Արդյունքում. 1994 թ. ծախսերը գերազանցել են եկամուտներից և նվազուրդը կազմել է 76 019 739 դրամ, կամ 304 078 ամերիկյան դոլլարին համարժեք: Այս նվազուրդը փակվել է արտասահմանյան միջոցների հաշվին:

Գլխավոր հաշվապահ՝ Լ. Մելյան

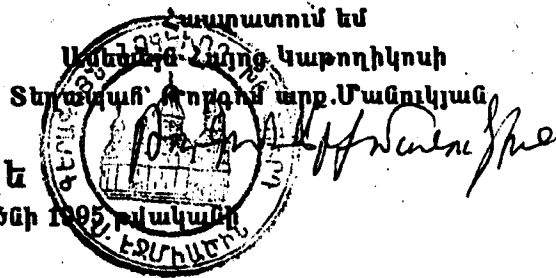
Հաշվետվություն

1994 թվականին շինարարական աշխատանքների համար վճարված տարադրամի /ամերիկյան դոլլար/ մասին

Բնր. Շինարարական օբյեկտի անվանումը ը/հ	Գումարը, դոլլար	Գումարը, դրամ
1. Օջականի եկեղեցի	17 360	5 208 000
2. Սպիտակի եկեղեցի	87 326	26 197 800
3. Ս. Խոր Վիրապ	392	117 600
4. Շիրակի Թեմի առաջնորդարան	10 000	3 000 000
5. Տաթևի վանք	13 000	3 900 000
6. Եղեգնաձորի եկեղեցի	1 500	450 000
7. Մայր Տաճարի թանգարան	1 570	640 000
Ընդամենը	131 148	39 512 600

Գլխավոր հաշվապահ՝

 Հ. ՄԵՂԿԻԱՆ

Բյուջե
 Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի 1995 թվականի

1. Եկամուտներ

հազար դրամ

Բ/Բ Անվանումը	Վանքերից	Թեմերից	Ընդամենը
1.1 Մոմի արտադրություն	30 000	75 000	105 000
1.2 Տպարան			22 000
1.3 «Վանք» դուստր ձեռնարկություն			5 000
Ընդամենը	30 000	75 000	132 000

2. Մխսեր

ա) Ընդացիկ ծախսեր

2.1 Աշխատանքի վճարման	20 000
2.2 Մայր Աթոռի պահպանման ծախսեր /առանց թեմերի/	35 000
2.3 Կենսաթոշակային ֆոնդի և սոցապ հատկացումներ	7 400
2.4 Նյութատեխնիկական մատակարարման	15 000
2.5 Միարանական սեղանատան և աշխատավորական ճաշարանի	16 000
2.6 Վարչա-կառավարչական	10 000
2.7 Կրոնա-եկեղեցիական	25 000
2.8 Չնախատեսված ծախսեր	3 600
Ընդամենը	132 000

բ) Ավանսային կարգով շրջանառու միջոցների հատկացումներ

2.9 «Վանք» դուստր ձեռնարկության	15 000
2.10 Մոմի արտադրության	2 000
2.11 Տպարանին	10 000
Ընդամենը	27 000

գ) Կապիտալ ներդրումներ

3.1 Մոմի արտադրության վերազինման համար	3 600
3.2 Տպարանի վերազինման համար	10 000

3.3 Սպիտակի նորակառույց եկեղեցու շինարարություն	42 000
3.4 Օշականի թանգարանի վերակառուցման	15 000
3.5 Տաթևի վանքի վերակառուցման	2 000

Ընդամենը	72 600
-----------------	---------------

Ամբողջ ծախսերը	231 000
-----------------------	----------------

3. Ծախսերի գերազանցումը եկամուտների նկատմամբ	99 000
---	---------------

4. Բյուջեի նվազուրդի լրացման աղբյուրները

– Ներքին թեմերի նվիրատվություններ	15 000
– Արտասահմանի նվիրատվություններ	80 000
– Գանձակների եկամուտներ	5 000
– Այլ աղբյուրներ	2 000

Ընդամենը	102 000
-----------------	----------------

5. Բյուջեի հաշվեկշիռը ակտիվ	3 000
------------------------------------	--------------

Հանձնախմբի ատենապետ՝
Վահե Ստեփանյան

V. Stepanyan

Handwritten signature

Արձանագրություն

Ս.Էջմիածին

23. մարտի 1995թ.

1995 թ. մարտի 23-ին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Տեղապահ Ամենապատիվ Տ. Թորգոմ արք. Մանուկյանի ներկայությամբ, Մայր Աթոռի ֆինանսատնտեսական Հանձնախմբի ատենապետ Վահե Ստեփանյանի և գլխավոր հաշվապահ Հարություն Մելյանի մասնակցությամբ, բացվեց Մայր Աթոռի գլխավոր հաշվապահի դրամարկղի 2-րդ հարկաբաժինը, որտեղ ի պահ էր տրված երջանկահիշատակ Վազգեն Ա Կաթողիկոսի դրամարկղից տեղափոխված տարադրամային գումարները:

Այդ գումարները ըստ առաջին և երկրորդ արձանագրությունների կազմում էին.

- 1. Ամերիկյան դոլլար 67 887 /վաթսուներե հազար ութ հարյուր ութսուցուցուց յոթ/:
- 2. Գերմանական մարկ 28 020 /քսանութ հազար քսան/:
- 3. Շվեյցարական ֆրանկ 6 010 /վեց հազար տաս/:
- 4. Ֆրանսիական ֆրանկ 61 150 /վաթսուն մեկ հազար հարյուր հիսուն/:
- 5. Ավստրիական դոլլար 620 /վեց հարյուր քսան/:

Որոշվեց. 1. Դրամարկղի 2-րդ հարկաբաժնի արձանագրված գումարները հանձնել Մայր Աթոռի գլխավոր հաշվապահ Հ. Մելյանին այն մուտքագրելու համար:

2. Թույլատրել վերոհիշյալ գումարներից օգտագործել Ազգային Եկեղեցիական Ժողովի կազմակերպման և անցկացման հետ կապված ծախսերի համար:

3. Իսահմանված կարգով կոնվերտացիայի ենթարկել գերմանական մարկը, շվեյցարական և ֆրանսիական ֆրանկը, ավստրիական դոլլարը:

4. Մայր Աթոռի գլխավոր հաշվապահ Հ. Մելյանին հանձնել այդ դրամարկղի 2-րդ հարկաբաժնի բանալին:

Հանձնախմբի ատենապետ *J. Stepanian* Վ. Ստեփանյան

Գլխավոր հաշվապահ *H. Melikian* Հ. Մելյան

ածին

. Թոր-
նախմ-
մաս-
նկարա-
ար-

որա-

ուն /:

նեղ

դեցիա-

րկը,

ամար-

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀԻ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ .
ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՈՐՀՐԴԻ 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1994 ՆԻՍՏԻՆ

- 1994 Սեպտեմբեր 1-էն սկսեալ Մայր Աթոռոյ պաշտօնէից և ամէնօրեայ այցելուներու հետ հանդիպումներ ունենալէ բացի, հաւաքական հանդիպումներ ունեցանք Մայր Աթոռոյ միաբանական անդամներուն (հոգևորական հայրերուն, վարդապետներուն և քահանաներուն) հետ, նաև սարկաւազաց դասին հետ, ծանօթանալով իւրաքանչիւրին պարապմունքին և ստանճնած պաշտօններուն:

- Սեպտեմբեր 14-ին կատարուեցաւ պաշտօնական բացումը Հոգևոր ձեմարանի 1994-95 տարեշրջանի դասընթացքին, բացման մասնաւոր արարողութեամբ և յայտագիրով:

- Պաշտօնական այցելութիւններ ընդունեցինք պետական անճնաւորութեանց և օտար երկրներու հիւպատոսներու: Անճնապէս այցելեցինք Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահին, կարգ մը նախարարներու և հիւպատոսներու:

Մասնակցեցանք Հայաստանի Հանրապետութեան Հիմնադրամի Հոգաբարձուներու ժողովին, Սեպտեմբեր 17 և 18-ին, Ատենապետութեամբ փոխնախագահ Գագիկ Յարութիւնեանի, մասնակցութեամբ նախագահին, վարչապետին, խորհրդարանի նախագահին, և բազում երկրներէ եկած Հոգաբարձու անդամներու:

Ակնարկութիւններ եղան դրամահաւաքի անբաւարարութեան, և կարգ մը թեմերու մէջ եկեղեցւոյ մասնակցութեան և քաջալերումի պակասութեան: Ամբողջ Հոգաբարձուները, նախագահին գլխաւորութեամբ, Պետական Պատկերասրահին մէջ դիտեցին ցուցադրութիւնը հայ արուեստագէտներու գործերուն, որոնք նուիրուած էին Հայաստանի Հիմնադրամին:

- Երկու անգամ հանդիպումներ ունեցանք Տնտեսաֆինանսական Յանճնախումբին հետ (Գերաշնորհ Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս Ներսէսեան, Մինաս Կարապետեան, Պորիս Կարապետեան, Բարսեղ Բերլոզեան), որու ընթացքին պրն. Գրիգոր Խանջյան կրկնեց թէ անճնական պատճառներով ինք կը հրաժարէր, և կը ջանանք Յանճնախումբին գործունէութիւնը, իրաւունքներն ու պարտականութիւնները յստակել գրաւոր ուղեցույցին մէջ:

- Համաձայն պետութեան պաշտօնակազմին (27 Յուլիս 1994) Զօպանկարայի գործարանի վանք մէկ Դուստր Զեռնարկութիւնը փոխանցուած է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին: Գոյից ցուցակագրութիւնը տակաւին ամբողջացած չէ: Կը ջանանք յստակացնել կանոնները որով պիտի կառավարուին պատասխանատու անճերը (Յանճնախումբ, Տնօրէն, պաշտօնէութիւն) որոնք պարտին կազմակերպել արդիւնաւետութիւնը գործարանին ճախածեռութեանց: Պայմանագիր պէտք է ստորագրուի ներկայ Տնօրէն պրն. Ալիկ Աթաբեանին հետ:

- Հանդիպումներ ունեցանք ձարտարապետական և Ծիմարարական Յանճնա-

խումբի անդամներուն հետ, և Եկատի առինք Տաթևի վանքին, Նորավանքին, Սպիտակի նոր կառուցուելիք եկեղեցիին, Օշական Ս. Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցւոյ կողմին գտնուող դպրոցի շէնքին նորոգութեան, և Երևանի մէջ 1700 ամեակի առիթով կառուցուելիք Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր եկեղեցւոյ հետ առնչուած հարցեր:

Լոնդոնաբնակ պրն. Ճօրն Քյուրքենեան, հանգուցեալ Վեհափառ Հայրապետի Գաթապէս ստորագրած նամակի հիման վրայ, կարողացաւ 300.000 (երեք հարիւր հազար Ամերիկեան տոլար) փոխանցել ժընևի դրամատունէն Երևանի Հայաստանի Պետական դրամատունին Մայր Աթոռոյ հաշուին: Մասնակի յատկացումներ եղան վերոյիշեալ նախաձեռնութեանց:

Տակաւին վերջնական պայմանագրութիւններ չեն յստակուած և ստորագրուած նախաձեռնութեանց շինարարական ընկերութեանց հետ:

- Սեպտեմբեր 10 և 11, Շարաք և Կիրակի օրերը այցելեցինք Սիւնեաց թեմը: Ճամբու վրայ հանդիպեցանք, շարաք յետ միջօրէին, Եղեգնաձոր, Գլաձոր, Ս. Խաչ, Գորիսի Վերնաշէնի մատուռը (որուն բարձունքէն ցոյց տրուեցան Հինգերորդ դարէն մնացած եկեղեցւոյ մը անխնամ մնացորդը), Գորիսի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին որուն նորոգութիւնը առաջ կը տարուի ժողովուրդին ջանքերով, և երկյարկանի Առաջնորդարանի շէնքը, որ նոյնպէս նորոգութեան կը կարօտի:

Շարաք գիշեր Գորիսէն անցանք Որոտանի Սատանայի Կամուրջը որուն մոտիկն է Հին Տաթեցներու Շէնքը, որ այժմ կը գործածուի որպէս բուժարան պատերազմէն վիրաւոր զինուորներու:

Այնտեղ գիշերեցինք մեզի ընկերացողներու հետ (Սիւնեաց թեմի Առաջնորդ Հայր Արքահամ, մեր գաւազանակիր Հայր Միքայէլ Աջապահեան, Արծուին սարկաւազ՝ Ճեմարանէն, և Միացեալ Նահանգաց Արևելեան թեմի ջանքերով կառուցուող Մանուկներու ճամբարի վերահսկիչ Տէր և Տիկին Ռօյ Քելեքեան):

Կիրակի առաւօտ բարձրացանք Տաթևի վանք ուր կարն պաշտամունք մը կատարեցինք, և ստուգեցինք շէնքերուն կացութիւնը: Կէսօրին դէպի Մանուկներու ճամբար ճամբուն վրայ (Մարտունիի ուղղութեամբ) հանդիպեցանք Սիսիանի Ս. Յովհաննէս եկեղեցին: Պատարագը աւարտած էր, բայց պսակուելիք երիտասարդ զոյգ մը և ժողովուրդը խնուած էին եկեղեցւոյ մէջ: Երիտասարդ քահանան (ՔՆԼ 14) տասներկու մանուկներէ կազմուած երգչախումբ մը ունէր, որ "բարի գալուստի" համար "Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ" երգեց: Եւ մենք մեր օրհնութեան և քաջալերանքի խօսքը տուինք:

Մանուկներու ճամբարը Սմբատայ Դղեակի լեռան ստորոտը կը գտնուի, կարելիութիւններով լեցուն, վազող գետակով և անտառով օժտուած:

Դէպի Էջմիածին վերադարձի ճամբուն վրայ, ուշ երեկոյին հանդիպեցանք Նորավանքի հրաշակերտ եկեղեցին, որ նոյնպէս կարիքն ունի անհրաժեշտ նորոգութեան:

- Սեպտեմբեր 20, երեքշաբթի կէսօրին, ընկերակցութեամբ Շիրակի թեմի Առաջնորդ, Գերաշնորհ Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Բունիաթեանի և գաւազանակիր Հայր Միքայէլի, մեկնեցանք դէպի Սպիտակ, օրհնելու համար կառուցուելիք եկեղեց-

ւոյ հողը:

Ճանապարհին մեզ դիմաւորեցին նահանգային և քաղաքային իշխանութեանց ներկայացուցիչներ, և առաջնորդեցին քարձունք մը ուր կառուցած են շատ տպաւորիչ յուշարձան մը յանուն Ս. Երրորդութեան՝ երեք խաչերով քարձրացած: Դէպի յուշարձան քարձրացող նահապարհին երկու կողմերը տեղաւորած են մարմարէ տապանաքարերը, իւրաքանչիւրին վրայ արձանագրելով՝ գիւղին անունը և այդ գիւղէն զոհուած մարտիկներու թիւը: Այդ Յուշարձանը շրջակայքին ուխտատեղին է դարձեր: Հոգեհանգստեան մեր աղօթքը ըրինք, և անցանք դէպի Սպիտակ:

Բազմութիւնը հաւաքուած էր բացաստանին վրայ, մատաղի պատրաստութիւններով, դպրոցական աշակերտներով և գեղջկական նուագարաններով, որոնք հողի օրհնութեան և ներկայացուցիչներու քաջալերանքի խօսքերէն յետոյ երգեցին և պարեցին:

Սպիտակի եկեղեցւոյ հողի օրհնութենէն յետոյ, այցելեցինք բլուրին ստորոտը կառուցուած վարժարանը ուր երեք-չորս հարիւր ուսանողներ մօտակայ գիւղերէն կուգան, և մասնաւորաբար կազմակերպուած մրցոյթներու կը մասնակցին: Երգի և նուագի կոկիկ յայտագիր մը ներկայացուցին:

Գիւղատնտեսական հիմնարկի մը նաշարանին մէջ տրուած ընթրիքէն յետոյ, գիշերը վերադարձանք Մայր Աթոռ:

- Սեպտեմբեր 21, Չորեքշաբթի առաւօտ ժամը 10-ին, Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան երրորդ տարեդարձին առիթով, Երևանի անկախութեան հրապարակի վրայ, նախագահին և պետական պաշտօնատարներուն հետ ներկայ եղանք Ջինուորական Շէնթի: Մեզի կ'ընկերակցէին Արարտեան թեմի Հայրապետական Փոխանորդ Գերաշնորհ Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս Ներսէսեանը, Դիւանապետ Գերաշնորհ Տ. Ներսէս Արքեպիսկոպոս Պօղոսյանը, "Էջմիածին" ամսագրի խմբագիր Գերաշնորհ Տ. Ասողիկ եպիսկոպոս Արիստակէսեանը, Հայր Միքայէլ և Հայր Առաքել:

Մէկ ժամ տևող շէնթէն, օդանաւերու և ուղղաթիւներու հրապարակին վերևէն անցէն յետոյ, նամբուն վրայ գացինք Եռաբլուր, ուր պետութիւնը կառուցած է պատերազմի զոհերու գերեզմաններու շիրմաքարերը: Ջինուորներու առաջնորդութեամբ, իրենց քերած ծաղկեպսակը գետեղուեցաւ նշանակուած տեղը, ուր նաև կատարեցինք հոգեհանգստեան կարգը:

- Նոյն երեկոյին, ժամը 7-ին, Մարգական համալիրին մէջ դարձեալ հոգևոր հայրերու ընկերակցութեամբ, մասնակցեցանք Հայաստանի նախագահի հրաւերով կազմակերպուած հրապարակային հիւրասիրութեան՝ մտիկ ընելէ յետոյ նախագահին նառը, անկախութեան երրորդ տարեդարձին առիթով:

- Հայաստանի նախագահին փափաքին ընդառաջելով, Հին Վեհարանի շրջակայքի խաչքարերէն մին յանձնեցինք պետութեան, որ նախագահին Միացեալ Ազգաց ժողովին մասնակցելուն առիթով պիտի ներկայացուէր որպէս Հայաստանի նուէրը, գետեղելու համար Միացեալ Ազգաց շէնթին մէջ:

- Հայաստանի մշակոյթի նախարարը ներկայացուց խնդրանքը **Պոխումի** (Գերմանիա) թանգարանի Տնօրէնութեան, Հայ մշակոյթի ցուցահանդէս կազմակերպելու իրենց թանգարանի մէջ: Մայր Աթոռէն ևս կարգ մը առարկաներ խնդրած են: Գանձատան պատասխանատուին (Անդրանիկին) ցանկ մը կազմել տուինք առարկաներու որոնք թերևս կարելի է տրամադրել, այսպիսի խնդրանքներու եթէ որոշենք ընդառաջել:

- Հանգուցեալ Հայրապետի գրասենեակի ցուցակագրումը ամբողջացաւ, սէյֆի մէջի գոյքը փոխադրուեցաւ Վեհի ննջասենեակի սէյֆին մէջ, ուր կը պահուին մնացեալ բոլոր սէյֆերուն բանալիները: Եւ ննջասենեակի սէյֆին երկու բանալիները կը գտնուին Գարեգին Արքեպիսկոպոս Ներսէսեանի և պրն. Գրիգոր Խանջեանի մօտ, ըստ հանգուցեալ Վեհի փափաքին:

- Համակարգիչներ (կոմպյուտերներ) հաստատուեցան Վեհարանի այն գրասենեակին մէջ որ, Գերաշնորհ Տ. Վաչէ Արքեպիսկոպոս Յովսէփեանի պատասխանատուութեամբ, յառաջիկայ Ազգային Եկեղեցական Ժողովին հետ կապուած, գրասենեակային աշխատանքները պիտի կատարէ: Նաև Հոգևոր Ճեմարանի մէջ, ուր շրջանաւարտ սարկաւազներուն համակարգիչի դասեր պիտի տրուին:

- Օգոստոս 29, Երկուշաբթի յետ միջօրէին, ներկայ գտնուեցանք Հանգուցեալ Հայրապետի յիշատակին նուիրուած համերգին, նախաձեռնութեամբ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի և Հայաստանի ֆիլիարմոնիկ նուագախումբի, դեկավարութեամբ Լորիս Ճգնաւորեանի: Ասմունքողն էր Վլադիմիր Արաջեան: Հովանաւորութեամբ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան:

- Սեպտեմբեր 28, Երկուշաբթի ցերեկին մասնակցեցանք Ակադեմիայի կազմակերպած "Հրաչեայ Աճառեանի" յիշատակին նուիրուած գիտաժողովին, որուն բացումը կատարուեցաւ Օփերայի սրահին մէջ, ուր նաև ներկայացուեցաւ **Պողիկոս** թատերգութիւնը:

- Հաշուապահի տեղեկատուութիւն-
առ 1 Հոկտեմբեր 1994

- Առկախ մնացած հարցեր-

Մէկ մասը առկախ մնացած հարցերուն հետևեալն է-

. Տպարանի կացութիւնը և Հրատարակչական Ցանձնախումբի մը կազմութիւնը և առնց գործունէութեան ուղեցոյցը.

. Քրիստոնէական դաստիարակութեան կեդրոնի կազմութիւնը.

- Գրասենեակ, կանոնադրութիւն, պիտոնէ, պաշտօնէութիւն.

Պահեստներու և գնումներու վերահսկողութիւնը.

- . Միարանութեան բժշկական հոգատարութիւնը.
- . Միարանութեան գգեստագիւնը.
- . Ամսականներու վերանայում.
- . Թեմերու օժանդակութիւն:

- Հոկտեմբերի երկրորդ շաբթուն կը ծրագրենք Երուսաղէմ երթալ:
Հարկ եղած կարգադրութիւններ կ'ընենք և ձեզ տեղեակ կը պահենք:

- Մայր Աթոռի կազմակերպական ցուցատախտակը պատրաստուած է:
Գաղափար մը կուտայ Մայր Աթոռին բաժանմունքներու թուին և ըստ այնմ
անհրաժեշտ կազմակերպական յարաբերութիւններուն:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀԻ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ
ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ 18-19 ՆՈՅՆՄԲԵՐ 1994 ՆԻՍՏԻՆ

- Նախքան դէպի Երուսաղէմ մեր մեկնիլը Հոկտեմբեր 12-ին, Սպիտակի կառուցուելիք Եկեղեցւոյ հիմքերու և 16 հիմնաքարերու օրհնութեան արարողութիւնը կատարեցին Հոկտեմբեր 9, Կիրակի յետ միջօրէին, առընթերակից ունենալով Շիրակի Թեմի Առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Բունիաթեանը, Ռազմիկ Վարդապետ Պօղոսեանը (Երուսաղէմի միաբաններէն) և շրջանի հոգևորական հայրերը:

Դէպի Սպիտակ մեր ճամբուն վրայ հանդիպեցանք Օշական, Ս. Մեսրոպի գերեզմանին, մասնակցեցանք Ս. Պատարագին, տեսանք մանուկներու և դպրոցական պատանիներու խումբեր որոնք շրջափակին մէջ իրենց ուսուցիչներու շուրջ հաւաքուած, նուագի և արտասանութեան իրենց յայտագիրները կը կատարէին: Տեսանք նաև անաւարտ քանգարանին անխնամ թողուած շինարարութիւնը, որուն տանիքը տարի մը առաջ պէտք էր ծածկուած և աւարտած ըլլար:

Այցելեցինք ոչ շատ հեռուն, բլրան վրայ գտնուող հին և աւերակ երկրորդ մատուռ մը, և ապա Ապարանի պազիլիքատիպ Եկեղեցին որ փակ էր, և վերանորոգման շինարարական ընթացքի մէջ:

Անակնկալ էր, երբ նախքան Սպիտակի Եկեղեցւոյ հիմնարկէֆի օրհնութիւնը, առաջնորդութեան ընդարձակ հրապարակ մը, ուր շրջակայ քսան գիւղերէն, իւրաքանչիւր խումբ իր բերքի և արտադրութեան մտոյշները մէկտեղած, բով բով տեղաւորուած, բերքի տօնահանդէս կազմակերպած էին, խրախնամքի, երգի, պարի, ասմունքի յայտագիրներով:

Այստեղ ևս, հոգևորական հայրերով կատարեցինք "Անդաստանի" արարողութիւնը, և քաղաքային ղեկավարներու կարգին, մեր քաջալերանքի և օրհնութեան մաղթանքները տուինք:

- Հոգևոր Ճեմարանի սրահին մէջ, Հոկտեմբեր 4-ին, Կոմիտաս վարդապետի ծննդեան 125 ամեակին առիթով, Ս. Հովսէփմէ Կիրակօրեայ վարժարանի մօտ 50 աշակերտներ համերգով և Պարոյր Սևակի "Անլոնի Զանգակատուն"էն հատուածներ արտասանելով, մէկ ժամ տևող կոմիտասեան երգեր երգեցին գնահատելի ներութեամբ և զգացումով:

- Հոկտեմբեր 10 և 11-ին, Ռուսաստանի Դաշնութեան խորհրդարանի նախագահ Վլադիմիր Շումէյթօ, Հայաստան իր այցելութեան առիթով, այցելեց էջմիածնի Մայր Տաճար, և Գանձատուն և Վեհարանի մէջ տրուած ընդունելութեան ընթացքին իրեն նուէր տրուեցաւ էջմիածնի Գանձեր հատորը: Պարոն Շումեյթօ Երևանի մէջ ներկայ եղաւ Պետական Համալսարանի 75 ամեակի հանդիսութեան, Օփերայի դահլիճին մէջ: Իսկ իր կողմէ տրուած պաշտօնական ընդունելութեան, իր խօսքին մէջ, իր հիացմունքը յայտնեց հայ ժողովուրդի պատմութեան, մշակոյթին, և հոգևոր ժառանգութեան, որ կը մարմնանար ներկայութեամբը էջմիածնի Մայր Տաճարին և հոգևոր գանձերուն:

- Վեհարանին մէջ հանդիպում ունեցանք Գիւմրիէն բերուած մօտ 30 ուսանողներու, որոնք Գրիգորիս Սրբազանի և ուսուցիչներու հոգածութեամբ կը

հետևին Հոգևոր Ճեմարանի դասընթացներուն:

- Հոկտեմբեր 12-15 գտնուեցանք Փարիզ, Երևանէն Երուսաղէմ ճամբու վրայ: Հանդիպումներ ունեցանք Հայրապետական Պատուիրակ և Փարիզի Առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Գիւտ Արքեպիսկոպոս Նագգաշեանի, Գերմանիոյ թեմին Առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Գարեգին Եպիսկոպոս Պէֆեսեանի, Լիոնի շրջանի Հայրապետական Պատուիրակի Փոխանորդ Գերաշնորհ Տ. Նորվան Եպիսկոպոս Զաֆարեանի և հոգևոր հայրերուն և աշխարհական ներկայացուցիչներու հետ, անդրադառնալով Ազգային Եկեղեցական Ժողովի կապակցութեամբ Գերագոյն Հոգևոր Խորհուրդի ժողովի մէջ կատարուած աշխատանքներուն:

- Հոկտեմբեր 16- Նոյեմբեր 8, Երուսաղէմի մէջ, Տնօրէն ժողովի նիստերուն և միաբանական հաւաքոյթներուն ընթացքին, անդրադարձանք հանգուցեալ Վեհափառ Հայրապետի թաղման առիթով եղած պատշաճ կարգադրութեանց և պետական հովանաւորութեան, քառասունփի արարողութեանց, Եպիսկոպոսաց ժողովին, Կաթողիկոսական Տեղապահի ընտրութեան, և Գերագոյն Հոգևոր Խորհրդի նիստերուն մէջ Ազգային Եկեղեցական Ժողովի գումարման կապակցութեամբ տրուած որոշումներուն:

Երուսաղէմի վանական կեանքը, Սուրբ Տեղեաց մէջ ծառայութիւնը և պաշտամունքները, կրթական և այլ բաժանմունքներու գործունէութիւնը կը շարունակուին կարելի կանոնաւորութեամբ: Միևարարական ծրագիրները առաջ կը տարուին Սուրբ Աթոռին համար նպաստաւոր պայմաններով:

- Հոկտեմբեր 26-ին տեղի ունեցաւ Իսրայէլի և Յորդանանի միջև կնքուած դաշինքին և համաձայնագրին ստորագրութեան արարողութիւնը, Էլաթին մօտ, անապատ շրջապատի մը կիզիչ արևուն ներքև, մօտ վեց հազար հրաւիրեալ անձերու ներկայութեան: Համաձայնագիրը ստորագրեցին Իսրայէլի և Յորդանանի վարչապետները, և նոյն վաւերագրերուն իրրև վկայ ստորագրեցին Յորդանանի Հիւսէյն թագաւորը և Միացեալ Նահանգաց նախագահ Պիլ Քլինթընը:

- Ժառանգաւորաց վարժարանը, մօտ հարիւր աշակերտներով, ուսուցիչներով և պաշտօնեաներով, կ'ընթանայ կարելի կանոնաւորութեամբ: Ներկայ եղանք աշակերտներէ կազմուած նուագախումբին ներկայացուցած երգի, ասումնքի և զուարթարանութեան հրապարակային յայտագրին: Ժառանգաւորաց վարժարանի սրահին մէջ ներկայացուցաւ նաև Փարաջանովի "Նուան գոյնը" շարժանկարին առաջին ժապաւէնը, որ պաշտօնապէս արգելուած էր ցուցադրել: Հրաչեայ Գրիգորեանի որդին Սարգիս Գրիգորեան որ աշխատակիցը եղած է Փարաջանովին, մի կերպ ազատագրած էր ժապաւէնը, և ցուցադրեց հետաքրքրական և լուսարանիչ բացատրութիւններ տալով Սայաթ Նովայի կեանքին հետ կապուած "Խորհրդանշական" պատկերացումներու մասին:

- Նոյեմբեր 9-ին Երուսաղէմէն Երևան ճամբուն վրայ, Սօջի հանդիպեցանք: Հոգեշնորհ Տ. Եզնիկ Մ. Վարդապետ Պետրոսեանը, իրրև Հիւսիսային Կովկասի մէջ Առաջնորդի Փոխանորդ, շրջանի հոգևոր հայրերուն հետ կարգադրութիւններ կատարած էին տեսնելու մեր կառուցուող և մատուռ-եկեղեցիներէն ոմանք, պաշտամունքի համար հաւաքուած ժողովուրդին հետ լինելու և խօսելու: Հանդիպումներ ունեցանք Ատլեր ֆաղափի Հայ Քաղաքագլուխին հետ, և ճաշկերոյթի հրաւիրուած հայկական Միութիւններու ներկայացուցիչներու և

եկեղեցաշէն բարեբարներու և Ռուս հոգևոր առաջնորդին հետ: Բազմացեղ շրջան մըն է Սօչի (110 տարբեր ցեղերէ) և յայտնապէս հայերը իրենց ազգային ինքնութիւնը, մշակոյթը, և գործունէութիւնը պահելու պայքարի մէջ են:

- Նոյեմբեր 11-ին Սօչիէն ժամանեցին Մայր Աթոռ:

Մայր Աթոռի բաժանմունքներէն ոմանք գնահատելի աշխատանք են կատարած:

- Քրիստոնէական դաստիարակութեան յանձնախումբ մը ունինք գլխաւորութեամբ Հոգեշնորհ Տ. Վազգէն Արեղայ Միրզախանեանի, որ հակառակ անբաւարար միջոցներու, կը ջանան օժանդակել մեր թեմերու զանազան ֆողաֆներու մէջ սկսուած կիրակնօրեայ Դպրոցներուն, և ծրագրած են ուսուցիչներ պատրաստել այդ դասընթացներուն համար: Վերջերս, Գայեանէի վանքին մէջ գրասենեակ մը կարողացան ապահովել, զոր կահաւորեցին: Իսկ նոյն տեղը օգտագործող Երիտասարդաց խումբը փոխադրուած է Ս. Հովսէփի վանքին մէջ:

- Հոգևոր ձեմարանի աշակերտներուն համար ձմեռային զգեստներ հայթայթուած են պահեստի ապրանքներէն տրամադրելով:

- Շէնքերու և սենեակներու ջեռուցման համար կաթսայատուներ նորոգուած է, և ջեռուցման գործիքները վերահաստատուած և կարգաւորուած են: Ապտիովուած են ձմեռնային մթերքներ թէ՛ ջեռուցման և թէ՛ ուտեստեղէնի համար:

- Շնորհակալութիւն կը յայտնենք Կ. Պոլսոյ Ամենապատիւ Պատրիարք Գերաշնորհ Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս Գազանեանին, որ բժշկական խնամքի և գործողութեան կարօտ մեր երեք միաբաններուն համար Պոլսոյ Ս. Փրկիչ հիւանդանոցին մէջ ընդունուելու կարգադրութիւններ կատարած է: Տ. Թադէոս Վարդապետը և երկու սարկաւազներ՝ Վարուժան և Վազգէն, ստամոքսի խոցի ցաւերէն բուժուած պիտի վերադառնան Մայր Աթոռ:

- Ֆինանսատնտեսական Յանձնախումբի համար պատրաստուած կանոնադրութիւնը դեռ երէկ վերջին սրբագրութեան ենթարկուեցաւ: Եւ յոյսով ենք որ պատասխանատու անձերու նշանակումով Յանձնախումբը իր գործունէութեան պիտի ձեռնարկէ:

- Զօպանֆարայի գործարանի փոխանցման գործողութիւնները տակաւին չեն ամբողջացած: Գերմանական ընկերութիւնը, երկու հարիւր հազար գերմանական մարքի պահանջ մը ներկայացուցած է: Իսկ Տնօրէնի և պաշտօնեաներու յարաբերութիւնները և պատասխանատուութիւնները նշտող կանոնադրութիւնը նոյնպէս պէտք ունի յստակացման:

- Իսկ վանքին տպարանը կը մնայ զուրկ տպագրական ամբողջական գործիքներու օգտագործումէն: Նոյնպէս հրատարակութեանց կարելիութիւնը, հրատարակչական յանձնախումբի մը չգոյութեան պատճառաւ:

**Կաթողիկոսական Տեղապահ Ամենապատիվ
Տ. Թորգոմ Պատրիարք Մանուկյանի այցը
Սյունյաց թեմ**

1995 թ. Մարտի 11-13-ը Սյունյաց թեմ այցելեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսական տեղապահ, Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարք Ամենապատիվ Տեր Թորգոմ Արքեպս. Մանուկյանը:

Եղեգնաձորի շրջանում Պատրիարք Հորը դիմաորեցին Սյունյաց թեմի առաջնորդական տեղապահ Տեր Աբրահամ վրդ. Մկրտչյանը, շրջանի ղեկավար անձիք: Այնուհետև Նորավանքի վերականգնողական աշխատանքներին ծանոթանալուց հետո, Սրբազան Հայրը և նրան ուղեկցողները այցելեցին Եղեգնաձոր ավանում գտնվող Ս. Աստվածածին եկեղեցին, ծանոթացան եկեղեցում կատարվող և կատարվելիք գործերին, իրենց հարգանքի տուրքը մատուցեցին եկեղեցու մոտ գտնվող բլրին կանգնեցված երկրաշարժի պոհերի հուշարձան—խաչքարին:

Հուշարձան—խաչքարի հարևանության ներքո մայր հողին են հանձնված Արցախյան հերոսամարտում նահատակված մի քանի Եղեգնաձորցի ապատամարտիկներ: Այստեղ Պատրիարք Հայրը հոգեհանգստյան պաշտոն կատարելուց հետո ուղևորվեց Վայք, ուր տեղի շրջանային խորհրդի նախագահ պրն. Թովմասյանի հետ միասին շրջափեցին մի շարք հարցեր Վայքում կառուցվելիք Ս. Տրդատ եկեղեցու շինարարության խնդիրների շուրջ: Վայքից Պատրիարք Հայրը ճանապարհվեց Սիսիան, որտեղ Ս. Հովհաննես Մկրտիչ եկեղեցում դիմավորեցին շրջանի հոգևոր հովիվ Տեր Նարեկ քին., քաղաքային իշխանության ներկայացուցիչները և հավատացյալների մեծ խումբ: Եկեղեցու երգչախմբում ընդգրկված 6 - 13 տարեկան երեխաների կատարմամբ հնչեցին մի շարք հոգևոր երգեր, որից հետո Պատրիարք Հայրը իր օրհնության խոսքն հղեց եկեղեցում հավաքված ժողովրդին, այնուհետև այցելեց զոհված ապատամարտիկների գերեզմանները, ուր կրկին կատարվեց հոգեհանգստյան պաշտոն: Սիսիանում Պատրիարք Հայրը այցելեց Տիրոտնավանք՝ երբեմնի Հայ դպրության խոշոր կենտրոններից մեկը:

Պատրիարք Հայրը եղավ նաև Տաթևում, ծանոթացավ վերականգնողական աշխատանքներին և հույս հայտնեց, որ մոտ ապագայում նման աշխատանքի շնորհիվ կարող ենք տեսնել վանքը վերանորոգված: Տաթևում օթևանելուց հետո, հաջորդ օրը Պատրիարք Հայրը այցելեց Գորիս, հանդիպեց քաղաքային իշխանության ներկայացուցիչներին, եղավ մի շարք կրթօջախներում, ծանոթացավ Գորիսի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու վերանորոգման և գմբեթի կառուցման աշխատանքներին, այցելեց Սյունյաց թեմի առաջնորդարանում գտնվող նորաբաց Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ բարեգործական ճաշարանը, որը գործում է ԱՄՆ-ի Հայ Առաքելական Եկեղեցու Արևելյան թեմի հովանավորությամբ: Առաջնորդարանում հանդիպում ունեցավ

կիրակնօրյա դպրոցի սաների, դասատուների, վերաստեղծ հոգևոր երգչախմբի հետ: Մարտի 12-ի կեսօրին Պատրիարք Հայրը ճանապարհվեց Մեղրի: Աննկարագրելի էր մեղրեցիների ոգևորությունը, քանզի նրանք չէին հիշում մի ժամանակ, երբ ազգի հոգևոր առաջնորդը այցելությանն արժանացրած լինե՞ր Մեղրին: Մեղրիում Պատրիարք Հորը ծանոթացրին Մեծ և Փոքր թաղերի եկեղեցիների վերանորոգման աշխատանքներին, ինչպես նաև Արաքս գետի վրա կառուցվող Հայաստանը Պարսկաստանին կապող կամուրջի շինարարական գործերին:

Մեղրիից հետ ճանապարհվեցին Կապան՝ Սյունիքի ամենախոշոր քաղաքը, որտեղ Սրբազան Հորը դիմավորեցին քաղաքային և շրջանային խորհուրդի իշխանության ներկայացուցիչները: Մարտի 13-ի առավոտյան Պատրիարք Հայրը եղավ Կապանի մշակույթի պալատում, որն պատերապմական գործողություններից բավականին տուժել էր, ծանոթացավ վերանորոգչական աշխատանքներին, այցելեց տրիկոտաժի ֆաբրիկայի հովանավորության ներքո գործող մանկապարտեպներից մեկը, որի սաները Սրբազանի այցելության կապակցությամբ տվեցին մի փոքրիկ համերգ:

Տրիկոտաժի ֆաբրիկայի տնօրենի հրավերքով տեղի ունեցավ հանդիպում ֆաբրիկայի աշխատավորության և Սրբազան Հոր միջև, որի վերջում Պատրիարք Հայրը իր Հայրական օրհնությունը հղեց ներկաներին: Այնուհետև այցելեց Գեղանուշ գյուղի Ս. Հռիփսիմե եկեղեցին ուր նրան դիմավորեց շրջանի հոգևոր հովիվ Տեր Եսայի քին., ծանոթացավ եկեղեցում կատարվող որմնանկարչական աշխատանքներին:

Կապանից Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին վերադառնալու ճանապարհին Ամենապատավ Հայրը կանգ առավ Սյունյաց թեմի հովանավորության ներքո վերակառուցվող Ս. Վարդան ճամբարում:

Սույն օրը երեկոյան Ամենապատիվ Տեր Թորգոմ Արքեպս.

Մանուկյանը վերադարձավ Մայր Աթոռ:

Այս ուղևորության ընթացքում Պատրիարք Հորը ընկերակցում էր ԱՄՆ Արևելյան թեմի ՀՕՏ-ի Երևանյան գրասենյակի տնօրեն Ռոյ Ջելեքյանը:

ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
1994 ՔՎԱԿԱՆԻՆ ՍՅՈՒՆՅԱՑ ԹԵՄՈՒՄ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ

Եկեղեցաշինական. - Գերաշնորհ Ս. Հովնան Արքեպիսկոպոս Տերտերյանի հովանավորությամբ և աջակցությամբ վերանորոգվեց Գորիսի Վերիշենի Ս. Նորակունտ եկեղեցին: Օձոււմը կատարեց Հովնան Սրբազանը՝ 1994 թվականի Օգոստոսի 28-ին:

Կաթողիկոսական Տեղապահ Ամենապատիվ Ս. Թորգոմ Արքեպիսկոպոս Մանուկյանի որոշումով 17.000 (տասնյոթ հազար) ամերիկյան դոլլարի աշխատանքներ կատարվեցին Տաթևում և ավարտվեցին Ս. Պետրոս Պողոս եկեղեցու ծածկասալերը: Հատկացված է ևս 1.060 (մեկ հազար վաթսուց) դոլլար՝ նույն եկեղեցու սեղանի նախապատրաստական աշխատանքների համար:

Ավարտվեց Եղեգնաձորի Նորավանքի Բուրթելաշեն Ս. Աստվածածին եկեղեցու ժամանակավոր տանիքը: Ս. Հովնան Արքեպիսկոպոս Տերտերյանի հովանավորությամբ սկսվել է և շուտով կավարտվի Սիսիանի Ս. Հովհաննես Մկրտիչ եկեղեցու սեղանի շինարարությունը:

Գերաշնորհ Ս. Գարեգին Արքեպիսկոպոս Ներսիսյանի հետ նախնական համաձայնությունից հետո սկսվել է Եղեգնաձորի Ս. Աստվածածին եկեղեցու սեղանի շինարարությունը:

Գորիսի տեղական ուժերի հետ համագործակցված ընթացում են Գորիսի Ս. Աստվածածին եկեղեցու գմբեթի, ծածկասալերի, սեղանի և ներսի աշխատանքները:

Ավարտվեցին Վայքի Մարտիրոս գյուղի Ս. Հակոբ եկեղեցու վերանորոգման աշխատանքները:

Հիմնովին վերանորոգվեց և որմնակարներով զարդարվեց Ղափանի Գեղանուշ գյուղի եկեղեցին:

Ընթացքի մեջ է Մեղրիի փոքր թաղի Ս. Աստվածածին եկեղեցու վերականգնումը:

1995 թ. Փետրվարի 18-ի հրամանագրով Սյունյաց թեմին վերադարձվեց Եղեգնաձորի Նորավանքը և Ս. Փոկաս մատուռը՝ իրենց շրջակա տարածքներով:

Շինարարական. - Նյու Յորքից Օրիորդ Անուշ Մաթևոսյանի բարերարությամբ ավարտվեց Սյունյաց թեմին հատկացված՝ գոհված ազատամարտիկների երեխաների Եղեգնաձորի ճամբարի առաջին մասնաշենքը: Այս տարի կկառուցվեն երկրորդ և երրորդ մասնաշենքերը:

Գերաշնորհ Ս. Խաժակ Արքեպիսկոպոս Պարսամյանի հովանավորությամբ ավարտվեց Գորիսում Սյունյաց առաջնորդարանի եռահարկ շենքի նորոգությունը, և գնվեց մեկ մեքենա՝ առաջնորդարանի համար:

Տեղապահ Սրբազան Հոր համաձայնությամբ և Խաժակ սրբազանի հովանավորությամբ սկսվել է Սյունյաց թեմի երկու/մեքավատ հզորությամբ

հիդրոկայանի շինարարությունը: Արդեն ձեռք է բերվել 560.000 (հինգ հարյուր վաթսուց հազար) ամերիկյան դոլլար արժողությամբ անհրաժեշտ խողովակաշարը, իսկ ՀՀ կառավարության կողմից տրվել է արտոնագիր (լեցենզիա):

Ջրիստոնեական դաստիարակություն և կրթություն. - Գորիսում և Սիսիանում գործում են Կիրակնօրյա դպրոցներ՝ 2000 (երկու հազար) աշակերտներով:

Ղափանում, Գորիսում, Սիսիանում և Եղեգնաձորում կազմակերպվել են եկեղեցական երգչախմբեր:

Սիսիանում կազմակերպված է ամենշաբաթյա կրոնական ռադիո ժամ:

Գորիսի "Ջանգեղուր" թերթը պարբերաբար տպագրում է առաջնորդարանի կողմից պատրաստված կրոնական հոդվածներ:

Առաջնորդարանը հովանավորում է "Տաթև" թերթի հրատարակությունը, ուր տպվում են պատմաբանասիրական և կրոնական հոդվածներ:

Պարբերաբար լինում են հեռուստատեսային հաղորդումներ, հարցազրույցներ և այլն՝ տեղական հեռուստատեսությամբ:

Թեմի հոգևորականները ակտիվորեն մասնակցում են տարածվում կազմակերպվող բոլոր միջոցառումներին:

Թեմում գործում են 14 եկեղեցիներ:

Եկեղեցիների մեծ մասին կից կան կալվածքներ, ընդհանուր՝ 200 հեկտար տարածությամբ: Միայն Նորավանքի և ճամբարի մոտ վերցված է 160 հեկտար:

Բարեգործական. - Թեմը սերտ համագործակցության մեջ է Հայ Օգնության Ֆոնդի (ՀՕՖ) գրասենյակի հետ: Տ. Խաժակ Արքեպիսկոպոս Պարսամյանի կարգադրությամբ բացվել է ՀՕՖ-ի Սյունիքի բաժանմունքը, որը Սյունիքի առաջնորդարանի միջոցով օգնում է տարածքի բնակչությանը: Բացվել է բարեգործական ճաշարան Գորիսում, ընթացքի մեջ է Եղեգնաձորի, Վայքի և Սիսիանի բարեգործական ճաշարանների շինարարությունները:

Տ. Արրահամ Վարդապետ Մկրտչյան
Առաջնորդական Տեղապահ Սյունյաց Թեմի

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ
Տ. ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԹՅՈՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՈՒՂՂԱՓԱՌ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑՈՒ
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՔԱՐՈԶԶՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ
(ՔԴՔԿ)

Հայաստանյայց Առաքելական Ուղղափառ Սուրբ Եկեղեցու Քրիստոնեական Դաստիարակության և Քարոզչության Կենտրոն ստեղծելու գաղափարը ծնունդ է առել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Տ. Տ. Վազգեն Ա նախագահությանը գումարված Եպիսկոպոսաց ժողովի ընթացքին 1992 թվականի Սեպտեմբերի 29-ին Ս. Էջմիածնում:

31

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԵՐ

1.1 Հայ Եկեղեցու Քրիստոնեական Դաստիարակության և Քարոզչության Կենտրոնը (հետագայում՝ Կենտրոն) հիմնադրվում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հրամանով:

1.2 Կենտրոնն առաջնորդվում է Հայ Եկեղեցու Կանոնագրությամբ, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Հրամանագրերով, ներկա Կանոնադրությամբ ինչպես նաև ՀՀ գործող օրենսդրությամբ:

1.3 Կենտրոնն ունի իր անվանումով կնիք, դրոշմակնիք, տիտղոսաթերթ, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում ենթահաշվարկային հաշիվ:

1.4 Կենտրոնի լրիվ անվանումն է.

Հայերեն- ՀԱՅԱՍՏԱՆԹՅՈՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՈՒՂՂԱՓԱՌ ՍՈՒՐԲ
ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ՔԱՐՈԶԶՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Անգլերեն- CENTRE FOR CHRISTIAN EDUCATION AND MISSIONS OF
THE ARMENIAN APOSTOLIC ORTHODOX CHURCH

33

Ռուսերեն- ЦЕНТР ПРОПОВЕДИ И ХРИСТИАНСКОГО ВОСПИТАНИЯ АРМЯНСКОЙ АПОСТОЛЬСКОЙ ПРАВОСЛАВНОЙ СВЯТОЙ ЦЕРКВИ

1.5 Կենտրոնի հասցեն է. Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին, Հայաստանի Հանրապետություն:

2. ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

2.1 Համակարգված կերպով ծրագրել և Հայ Եկեղեցու դավանանքի և ոգու համաձայն կյանքի կոչել Ավետարանի, Աստվածաբանական, կրոնական, ծիսական, եկեղեցագիտական գիտելիքների ու դրույթների տարածումը:

2.2 Քրիստոնեության հետագա տարածման և ամրապնդման նպատակով կազմակերպել Քրիստոնեական ֆարոզչություն և իրագործել դրանց ծրագրային խնդիրներն ու նպատակները:

2.3 Ազգաբնակչության լայն շրջանակներին ու խավերին հասցնել Հայ Եկեղեցու պատմությունը:

2.4 Հանրությանը հասցնել աղանդավորական, և այլ կրոնական գաղափարախոսությունների աղունքներն ու նպատակները և դրանց անհամատեղելիությունը Հայ Եկեղեցու առաքելության հետ:

2.5 Կազմակերպել ազգաբնակչության, այդ թվում մանուկների, պատանիների և երիտասարդության կրոնական կրթության ու դաստիարակության համակարգված աշխատանք:

2.6 Հատուկ ուշադրությամբ հետևել աշխատողների որակավորման և մասնագետների պատրաստման ծրագրերի իրականացմանը:

2.7 Սատարել Հայ Եկեղեցու տարբեր թեմերում գործող տեղական ուժերի ու կառույցների զարգացմանը:

2.8 Օժանդակել նաև թեմական Քրիստոնեական Դաստիարակության հանձնախմբերի տեղական բնույթով ծրագրերի իրագործմանը:

2.9 Հաստատել աղբյուրագիտական-հետազոտական գրասենյակ, որն զբաղվելու է զանազան կրոնա-եկեղեցական թեմաների մշակմամբ և ուսումնասիրությամբ, վիճակագրական տվյալների հավաքմամբ և վերլուծմամբ, մատենագիտական ցուցակագրմամբ:

2.10 Հեռանկարային և համապարփակ վերլուծության ենթարկել աշխարհասփյուռ Հայ եկեղեցու ներկայի և ապագայի կարևորագույն հոգևոր կարիքները: Ըստ այդմ մշակել համակարգված ծրագրեր՝ ոչ միայն ֆարոզչական-դաստիարակչական աշխատանքների ի խնդիր, այլ և հաստատելու և ամրապնդելու այն կառույցները և զարկ տալու այն գործընթացներին, որոնք ապագային պիտի սատարեն Հայաստանյայց եկեղեցու ծաղկմանը և հզորացմանը:

3. ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

Իրականացնում է ֆարոզություն համաձայն Հայ եկեղեցու վարդապետության: Այդ նպատակով.

3.1 Կազմակերպում է Ս. Գրոց ուսուցում հրատարակությունների և կենդանի ֆարոզչության միջոցով:

3.2 Մշակում և կազմակերպում է լսարանային հաղորդումներ, հաղորդաշարեր, դասախոսություններ, ռադիոյի, հեռուստատեսության և այլ լրատվական միջոցներով:

3.3 Կիրակնօրյա վարժարանների, նախադպրոցական հիմնարկների, հանրակրթական դպրոցների, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար պատրաստում և վերապատրաստում է կրոնի ուսուցիչներ:

3.4 Մշակում և կազմակերպում է հոգևորականների համար դասընթացներ:

3.5 Մշակում և պատրաստում է կրթական ծրագրեր ու դասագրքեր:

3.6 Իր նպատակների իրագործման համար հարաբերություններ է հաստատում ու մշակում Քույր եկեղեցիների, կրոնական կազմակերպությունների, պետական և ոչ-պետական, հաստատությունների հետ:

3.7 Կազմակերպում է համագործակցված և համատեղ աշխատանք Հայ եկեղեցու թեմերի Քրիստոնեական դաստիարակության և Քարոզչության Գրասենյակների հետ:

3.8 Հովանավորում, կազմակերպում և կառավարում է էջմիածին ֆաղափ Կիրակնօրյա վարժարանները:

4. ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ ԵՎ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

4.1 Կենտրոնի գործունեությունը ղեկավարում է Կենտրոնի Խորհուրդը, որ, ենթակա է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին:

4.2 Կենտրոնի Գործադիր ղեկավարը Կենտրոնի Գործադիր տնօրենն է:

4.3 Կենտրոնի Խորհրդի և Գործադիր տնօրենի գործունեությունները իրականացվում են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից հաստատված առանձին Կանոնակարգի համապատասխան:

4.4 Կենտրոնի կազմակերպչական կառուցվածքը նախատեսում է հետևյալ ստորաբաժանումները.

- Քարոզչության բաժին
- Ուսումնակրթական բաժին՝ երեք ենթաբաժիններով.
  - ա. Ուսուցիչների պատրաստման և վերապատրաստման
  - բ. Հոգևորականների դասընթացների.
  - գ. Կրթական ծրագրերի և դասագրքերի պատրաստման
- Կապերի և հարաբերությունների բաժին՝ չորս ենթաբաժիններով.
  - ա. Թեմերի Քրիստոնեական Դաստիարակության Գրասենյակների հետ
  - բ. Քույր եկեղեցիների հետ
  - գ. Պետական և ոչ պետական հաստատությունների հետ
  - դ. Մամուլի և լրատվության միջոցների հետ
- Հետազոտական Գրասենյակ.
- Կենտրոնի գրասենյակ.

4.5 Կենտրոնի Խորհրդի նախագահը, Խորհրդի անդամները և գործադիր տնօրենը նշանակվում են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Հրամանագրով:

4.6 Կենտրոնի ստորաբաժանումների պաշտոնյաները աշխատանքի են նշանակվում և ազատվում Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Հրամանագրով՝ Կենտրոնի Խորհրդի ներկայացմամբ: Կենտրոնի հոգևորական պաշտոնյաները չեն վարձատրվում բացի այն պարագայից երբ հոգևորականը միայն այս մեկ պաշտոնն է կատարում:

4.7 Խորհուրդը նշանակում է ուսուցիչները որակավորող Հանձնախումբ՝ ԲՆՆԵԼԸ և վկայելու համար ուսուցիչների արժանավորությունը:

4.8 Թեմերի Քրիստոնեական դաստիարակության և Քարոզչության գրասենյակների գործունեությունը իրականացվում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից հաստատված առանձին Կանոնակարգի համապատասխան:

5. ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԳՈՒՑՔԸ ԵՎ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

5.1 Կենտրոնի գույքը և միջոցները հանդիսանում են Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի սեփականությունը:

5.2 Կենտրոնի գույքը և միջոցները առաջանում են.

- Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հատկացումներից.

- Հայ Եկեղեցու Թեմերի ֆինանսական աջակցություններից.

- Անհատների բարեգործական և այլ կազմակերպությունների նվիրատվություններից և իրավաբանական անձանց կողմից կատարվող մուտքներից:

6. ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԼՈՒԾԱՐՈՒՄԸ

6.1 Կենտրոնի լուծարվում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Հրամանագրով:

6.2 Կենտրոնի լուծարումից հետո, Կենտրոնի գույքը և միջոցները, ինչպես նաև գործունեության փաստաթղթերը հանձնվում են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կամ նրա կողմից լիազորված մարմնին:

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԱԳԱՀ
Տ. ԹՈՐԳՈՄ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՆՈՒԿԹԱՆ
" _____ " _____ 1995 թ.

ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳ
ՀԱԹԱՍՏԱՆԹԱԹԵ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՈՒՂՂԱՓԱՌ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑՈՒ
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԹԱՆ ԵՎ ՔԱՐՈՋՁՈՒԹԹԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԻ (ՔԴՔԿ) ԽՈՐՀՐԴԻ

1. Ընդհանուր դրույթներ

1.1 Հայաստանյայց Առաքելական Ուղղափառ Սուրբ Եկեղեցու / հետագայում՝ Հայ Եկեղեցի / Քրիստոնեական Դաստիարակության և Քարոզչության Կենտրոնի Խորհուրդը (հետ այսու՝ Խորհուրդ) հանդիսանում է Կարգադրիչ և Վերահսկիչ մարմին և հաշվետու է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին:

1.2 Խորհուրդը բաղկացած է նախագահից և յոթ անդամներից, առավել՝ Կենտրոնի Գործադիր Տնօրենը՝ ի պաշտոնե:

1.3 Խորհրդի նախագահը, փոխնախագահը և անդամները նշանակվում և ազատվում են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Հրամանագրով:

1.4 Խորհրդի նիստերը հրավիրվում են ըստ անհրաժեշտության, բայց ոչ պակաս քան երկու շաբաթը մեկ անգամ: Խորհրդի նիստերը համարվում են իրավասու, եթե ներկա են Խորհրդի անդամների կեսից ավելին:

1.5 Խորհուրդը ընտրում է ատենադպիր և գանձապահ:

ա. Ատենադպիրը գրում և նախագահի հետ համատեղ ստորագրում է ատենագրությունները: Յուրաքանչյուր ժողովի սկզբում ընթերցվում, ֆեննարկվում, սրբագրվում ու վավերացվում է նախորդ ժողովի ատենագրությունը, որից հետո նախագահը և ատենադպիրը ստորագրում են այն: Ատենագրությունները գրասենյակում պահում է ատենադպիրը, որը վարում է նաև թղթակցությունները և գրում է տարեկան զեկուցագիրը, որը Խորհրդի կողմից վավերացվելուց հետո ստորագրվում է նախագահի կողմից: Այն ներկայացվում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին:

բ. Գանձապահը հսկում է ֆինանսա-տնտեսական գործարքներն ու

գործունեությունը և հաշվետու է Խորհրդին, ինչպես նաև Մայր Աթոռի Գլխավոր հաշվապահին: Գանձապահը պատրաստում է տարեկան ֆինանսա-տնտեսական տեղեկագիր, որը Խորհրդի կողմից վավերացվելուց հետո՝ ստորագրում են նախագահը, գանձապահը և Մայր Աթոռի գլխավոր հաշվապահը: Այն ներկայացվում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին:

1.6 Խորհրդի կողմից որոշումներն ընդունվում են բաց փեարկությամբ՝ Խորհրդի ներկա անդամների ձայների պարզ մեծամասնությամբ: Քվեների հավասար բաժանման դեպքում տեղի է ունենում երկրորդ փեարկություն: Նույն արդյունքի հասնելու դեպքում նախագահի փեարկվեան վճռական փեարկ է համարվում:

1.7 Խորհրդի որոշումները չեղյալ կարող է հայտարարել միայն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը:

2. Խորհրդի իրավունքներն ու պարտականությունները

2.1 Ճշտել Կենտրոնի գործունեության հիմնական ընդհանուր ուղղությունները և դրանց հիման վրա մշակել ամենամյա հեռանկարային ծրագրեր ու միջոցառումներ: Վերահսկել Կենտրոնի գործունեության ղեկավարման ու կազմակերպման գործին, ծրագրերի և առաջադրանքների ժամանակին կատարմանը:

2.2 Սահմանել Կենտրոնի կազմակերպչական կառուցվածքը և կառավարման ընդհանուր համակարգը:

2.3 Սահմանել Կենտրոնի ստորաբաժանումների Կանոնակարգերը ինչպես նաև դրանց աշխատողների պաշտոնական հրահանգները:

2.4 Մշակել և ներկայացնել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հաստատմանը Կենտրոնի ծախսերի նախահաշիվները, ինչպես նաև Կենտրոնի պաշտոնյաների հաստիքային ցուցակները:

2.5 Մշակել և հետապնդել Կենտրոնին ֆինանսական աջակցություն ապահովելու և նրա գործունեությունը ամուր հիմքերի վրա դնելու աշխատանքները:

2.6 Առաջարկություններ ներկայացնել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին Կենտրոնի գործունեությանը վերաբերվող կարևորագույն խնդիրների ֆննդության և լուծման համար:

2.7 Վերլուծել և գնահատել Կենտրոնի, համապատասխան թեմական Հանձնախմբերի կամ գրասենյակների, ինչպես և նրանց համագործակցության և հարաբերությանց վերաբերող հարցերն ու խնդիրները, իրագործումներն ու հաջողությունները: Ի պահանջել հարկին առաջարկություն ներկայացնել թեմական առաջնորդներին և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին:

3. Խորհրդի գործունեության ժամկետը

39

3.1 Խորհրդի գործունեության ժամկետը սահմանվում է չորս տարի:

3.2 Խորհրդի մեկ/երկրորդը երկու տարին մեկ համալրվում է նոր անդամներով, պահպանելով Խորհրդի յուրաքանչյուր անդամի գործունեության չորսամյա ժամկետը:

3.3 Խորհրդի գործունեության առաջին երկու տարվա ավարտից հետո Խորհրդի անդամների կեսը վիճակով փոխարինվում է նոր անդամներով:

3.4 Խորհրդի կազմի հետագա համալրումը կատարվում է ինքնաբերաբար ամեն երկու տարին մեկ, Խորհրդում չորսամյա գործունեություն լրացրած անդամների հաջորդ կեսի փոխարեն:

3.5 Խորհրդի նախագահը, փոխնախագահը և անդամները կարող են ազատվել պարտականություններից վաղաժամկետ՝ իրենց ցանկությամբ, ինչպես նաև Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի որոշմամբ:

4. Խորհրդի նախագահ

4.1 Խորհրդի նախագահը (հետ այսու՝ նախագահ) նշանակվում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից՝ հատուկ հրամանագրով:

4.2 Նախագահը ընդհանուր վերահսկիչն է Կենտրոնի կառույցի և գործունեության:

4.3 Նախագահը հրավիրում և վարում է Խորհրդի ժողովները, նախապես պատրաստում է օրակարգը՝ նկատի առնելով Խորհրդի անդամների առաջարկները: Օրակարգը գրավոր կերպով (նախագահի թելադրությամբ և Խորհրդի ատենադպիրի պատրաստությամբ) ներկայցվում է Խորհրդի բոլոր անդամներին, նախընտրաբար՝ ժողովից շուտ:

4.4 Նախագահը (Խորհրդի ատենադպիրի հետ համատեղ) ստորագրում է ժողովների ատենագրությունները հետ վավերացման: Ցուրաքանչյուր ժողովի սկզբում կարդացվում, քննարկվում և սրբագրվում է նախորդ ժողովի ատենագրությունը՝ պատրաստված՝ ատենադպիրի կողմից, և միայն հետ վավերացման նախագահը ստորագրում է այն:

4.5 Ժողովի ավարտին նախագահը ժողովի որոշումների լույսի տակ բանաձևում է գործնական այն-ժայլերը, որոնք իրականացվելու են Գործադիր տնօրենի միջոցով և Կենտրոնի պաշտոնեության կողմից: Այս հանձնարարությունները բանավոր կամ ի պահանջել հարկին՝ գրավոր կերպով

ներկայացվում են Գործադիր տնօրենին (նախագահի նախաձեռնությամբ և ատենադպիրի պատրաստությամբ)՝ առ ի գործադրում:

4.6 Նախագահը մշտապես խորհրդակցում է Գործադիր տնօրենի հետ Կենտրոնի Գործունեության ընթացքի մասին, ինչպես նաև աշխատանքային-գործնական դժվարությունների, կարիքների և հարցերի մասին: Կենտրոնի բաժանմունքների հետ նախագահի կապը Գործադիր տնօրենն է:

4.7 Խորհրդի նախագահի և Գործադիր տնօրենի իրավասությունների տրամաբանական սահմանների ճշտման անհրաժեշտության պարագային ճշտումը կատարվում է Խորհրդի նիստում, նախագահի և Գործադիր տնօրենի ներկայությամբ և հավանությամբ: Անել կացության ստեղծման պարագային հարցը վճռում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը:

4.8 Նախագահը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին է ներկայացնում Խորհրդի տարեկան տեղեկագիր-զեկույցը: Այն պատրաստում են նախագահը և ատենադպիրը և հետ նրա ֆննարկման և վավերացման՝ Խորհրդի կողմից ստորագրում է նախագահը: Ջեկույցին նաև կցվում են Խորհրդի ֆինանսատնտեսական տարեկան տեղեկագիրը՝ նույնպես վավերացված Խորհրդի կողմից և ստորագրված՝ նախագահի, Խորհրդի գանձապահի և Մայր Աթոռի գլխավոր հաշվապահի կողմից, ինչպես և Գործադիր տնօրենի տարեկան զեկույցը:

4.9 Խորհրդի անդամները կարող են ուղղակիորեն դիմել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, խնդրելով հանդիպում, գրավոր կերպով նման դիմում ներկայացնելով, որը կը կրի առնվազն չորս անդամների ստորագրությունը:

4.10 Նախագահի բացակայության, փոխնախագահը կատարում է նախագահի պաշտոնը:

4.11 Բոլոր այն հարցերը որոնք չեն ֆննարկված այս և հարակից Կանոնադրությանց մեջ՝ վճռվում են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից:

5. Գործադիր տնօրեն

5.1 Կենտրոնի Գործադիր տնօրենը (հետ այսու՝ տնօրեն) նշանակվում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից:

5.2 Տնօրենը պատասխանատվություն ունի գործադրելու և իրականացնելու Խորհրդի ծրագրերն ու նպատակները: Նա վարիչն ու ղեկավարն է Կենտրոնի բոլոր բաժանմունքների, հանձնախմբերի, պաշտոնեության և անձնակազմի աշխատանքներին:

5.3 Տնօրենը գործնական աշխատանքների պատկերն ու զարգացումը, ինչպես

և դրանցից բխող բոլոր հարցերն ու խնդիրները ներկայացնում է Խորհրդին, և փոխադարձաբար Խորհրդի որոշումները փոխանցում է Կենտրոնի բաժանմունքներին, որտեղ և հետամուտ է լինում դրանց գործադրման կամ իրականացմանը: Տնօրենը հետևաբար հանդիսանում է Խորհրդի և Կենտրոնի բաժանմունքների մշտական ու միակ կապն ու միջնորդը:

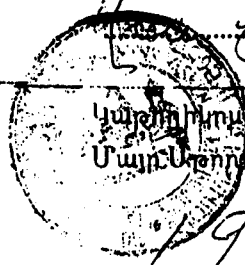
5.4 Տնօրենը նախագահի հետ խորհրդակցաբար Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին տեղյակ է պահում Կենտրոնի աշխատանքների մասին, ըստ անհրաժեշտության:

5.5 Տնօրենը համարատու է Խորհրդի կազմին: Նա ի պաշտօնն անդամ է Խորհրդին, և վերջինի իրավունքով, ի բաց առյալ այն պարագայից երբ տնօրենի անձին կամ գործունեության ուղղակի ֆնանսավարձը զբաղվի Խորհուրդը: Նման դեպքում տնօրենը՝ որպես Խորհրդի անդամ իրավունք չունի մասնակցելու փոխակրթությանը:

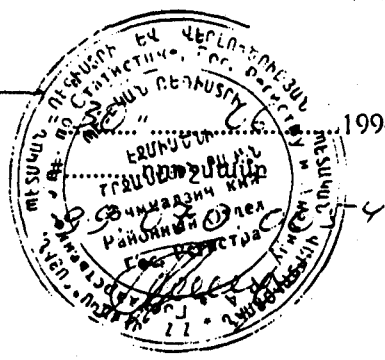
5.6 Տնօրենը տարեկան հաշվետվություն է ներկայացնում Խորհրդին՝ իր ստորագրությամբ: Այս զեկույցը կցվում է Խորհրդի տարեկան զեկույցին և ենթակա չէ ֆնանսական կամ վավերացման: Խորհրդի, Գործադիր տնօրենի և ֆինանսա-տնտեսական զեկույցները ներկայացվում են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին:

5.7 Բոլոր այն հարցերը որոնք չեն ֆնանսավարձ այս և հարակից Կանոնադրության մեջ՝ վճարվում են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից:

[Handwritten signature]
1994թ.

1994թ.

19 06

5/VII-1994 - 277
Բ.Կ

Կանոնադրություն

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի
"Վանք" դուստր ձեռնարկության

42

1994
Էջմիածին

2.3. Բարձրագույն դասակարգման կարգը և պայմանները

2.2. Կրթության մակարդակի և որակի մասին տեղեկությունները պետք է ներկայացվի անհատի կողմից

2.1. Համապատասխան կրթություն ունեցող և որակապես բավարարող թեկնածուներին կտրամադրվի

2. Գործընտրության կարգը և մեխանիզմը

1.7. Մեղման կարգը, ժամկետը, կրթության մակարդակը, որով պետք է ապահովվի

1.6. Մեղման կարգը, ժամկետը, կրթության մակարդակը, որով պետք է ապահովվի

1.5. Մեղման կարգը, ժամկետը, կրթության մակարդակը, որով պետք է ապահովվի

1.4. Մեղման կարգը, ժամկետը, կրթության մակարդակը, որով պետք է ապահովվի

1.3. Մեղման կարգը, ժամկետը, կրթության մակարդակը, որով պետք է ապահովվի

1.2. Մեղման կարգը, ժամկետը, կրթության մակարդակը, որով պետք է ապահովվի

1.1. Կրթության մակարդակը, որով պետք է ապահովվի

1. Ընդհանուր դրույթներ

(1)րենքով չարգելված. սույն կանոնադրությանը շհակասող “Ձեռնարկության” արտադրության գարգացմանը ուղղված ցանկացած տնտեսական գործունեության իրականացումը և ծառայությունների մատուցումը:

3. Իրավաբանական կարգավիճակը

3.1. “Ձեռնարկությունը” իր իրավակազմակերպչական կարգավիճակով հանդիսանում է դուստր ձեռնարկություն, որի ամբողջ գույքը սեփականության իրավունքով պատկանում է “Հիմնադրին”:

3.2. “Ձեռնարկությունը” ունի իրավաբանական անձի կարգավիճակ. ինքնուրույն հաշվեկշիռ. հաշվարկային. ինչպես նաև տարադրամային հաշիվ բացկում. կլոր կնիք հայերեն և անգլերեն մակագրությամբ. դրոշմ. համապատասխան տիտղոսաթերթ և օժտված է սրանցից բխող համապատասխան պարտականություններով և իրավունքներով:

3.3. “Ձեռնարկությունը” գործում է լրիվ տնտեսական հաշվարկի սկզբունքով. պատասխանատու է իր տնտեսական գործունեության արդյունքների. պայմանագրային պարտավորությունների կատարման համար: “Ձեռնարկությունը” միաժամանակ պատասխանատու է պետական բյուջեի. բանկերի, ինչպես նաև աշխատանքային կոլեկտիվի առջև:

3.4. “Ձեռնարկությունը” իրավասու է իր անունից կնքել պայմանագրեր, ձեռք բերել գույքային և անձնական ոչ գույքային իրավունքներ, կրել պարտականություններ. լինել հայցվոր և պատասխանող դատարանում:

3.5. “Ձեռնարկությունը” օժտված է իրեն տրամադրված գույքը ինքնուրույն տնօրինելու և օգտագործելու իրավունքով:

3.6. “Հիմնադիրը” “Ձեռնարկության” պարտավորությունների դիմաց պատասխանատվություն է կրում միայն իր կողմից նրան տրամադրված գույքի սահմաններում:

4. Կույքը և միջոցները

4.1. “Ձեռնարկության” սեփական միջոցները ձևավորվում են կանոնադիր և պահուստային ֆոնդերից, շահույթից ձևավորված ձեռնարկության զարգացման, սպառման, գյութական խրախուսման և սոցիալական զարգացման ֆոնդերից:

4.2. “Ձեռնարկության” կանոնադիր ֆոնդը ձևավորվում է “Հիմնադրի” կողմից տրամադրված գույքի և դրամական միջոցների հաշվին: “Ձեռնարկության” կանոնադիր ֆոնդը կազմում է է 146910 դրամ:

4.3. “Ձեռնարկությունը” պարտավոր է ստեղծել պահուստային ֆոնդ, որը կազմում է կանոնադրական ֆոնդի 15%-ը և ձևավորվում է տարեկան շահույթից ոչ պակաս, քան 5% մասհանումների հաշվին մինչև սույն կանոնադրությամբ սահմանված չափը:

Պահուստային ֆոնդը կարող է օգտագործվել չնախատեսված ծախսերի և կորուրդի անձանց հետ հաշվարկների կատարման համար, բայց ամենակարճ ժամկետում այն վերականգնելու պայմանով:

4.4. Ֆոնդերի ձևավորման և օգտագործման կարգը որոշվում է “Հիմնադրի” կողմից:

“Ձեռնարկությունը” ունի “Հիմնադրի” համաձայնությամբ գույք գնելու և վարձակալելու իրավունք:

5. Պլանավորում

5.1. “Ձեռնարկությունը” իր գործունեությունը իրագործում է ինքնուրույն մշակված տարեկան(ընթացիկ) արտադրական, ֆինանսական և այլ պլանների հիման վրա, հաշվի առնելով արտադրանքի սպառման պահանջարկը:

5.2. “Ձեռնարկության” տնտեսական գործունեության տարեկան պլանները հաստատվում են “Հիմնադրի” կողմից:

6. Աշխատանքի կազմակերպումը, կարգապահությունը և

վարձատրությունը

6.1. "Չեղարկության" աշխատողների իրավունքները սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետությունում գործող աշխատանքային օրենսդրությամբ:

6.2. "Չեղարկության" բոլոր աշխատանքները իրականացվում են անվտանգության տեխնիկայի, սահմանված արտադրական սանիտարական նորմերի և օրենքների պարտադիր պահպանմամբ:

6.3. "Չեղարկության" աշխատողների սոցիալական և բժշկական ապահովագրությունը կատարվում է գործող օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

6.4. Իկյն անձինք, որոնց պատճառով "Չեղարկությանը" հասցվել է նյութական վնաս, պատասխանատվություն են կրում բանվոր-ծառայողների առև օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և չափով:

7. Հաշվառումը, հաշվետվությունը և վերահսկումը

7.1. "Չեղարկությունը" իր արտադրատնտեսական գործունեության հաշվառումը, հաշվապահական, վիճակագրական հաշվետվությունները իրականացնում է գործող օրենքներով սահմանված կարգով և պատասխանատվություն է կրում դրանց ճշտության համար:

7.2. "Չեղարկության" տարեկան հաշվեկշիռը, ինչպես նաև օգուտների և վնասների հաշիվները հաստատում է "Հիմնադիրը":

7.3. "Չեղարկության" ֆինանսատնտեսական գործունեության ստուգումը իրականացնում է "Հիմնադիրը":

7.4. "Չեղարկության" գործունեության ստուգումը "Հիմնադիր" կամ "Չեղարկության" պահանջով կարող է իրականացվել անկախ աուդիտորական կազմակերպության կողմից:

7.5. "Չեղարկության" ֆինանսատնտեսական գործունեության ստուգումը իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության լիազորված մարմինների կողմից գործող օրենսդրության համապատասխան տարեկան մեկ անգամ, բացառությամբ առանձին դեպքերի:

8. Շահույթի բաշխումը

Ըստ գործող օրենքի հարկերը և պարտադիր մուծումները վճարելուց հետո գույացած շահույթը բաշխվում է “Հիմնադրի” որոշմամբ:

9. Կառավարումը

9.1. “Ձեռնարկության” գործունեությունը ղեկավարում է “Ձեռնարկության” վարչությունը, որը բաղկացած է առնվազն երեք անդամներից:

9.2. “Ձեռնարկության” վարչության անդամներին նշանակում է “Հիմնադիրը”:

9.3. Վարչությունը միտ է գումարում ըստ անհրաժեշտության, բայց ոչ պակաս քան ամիսը մեկ անգամ:

9.4. “Ձեռնարկության” օպերատիվ կառավարումը իրագործում է “Ձեռնարկության” տնօրենը:

9.5. “Ձեռնարկության” ղեկավարությունը (տնօրեն, փոխտնօրեն, գլխավոր ինժեներ, գլխավոր հաշվապահ) նշանակվում է “Հիմնադրի” կողմից:

9.6. “Ձեռնարկության” ղեկավարությունը իր գործունեության համար հաշվետու է “Ձեռնարկության” վարչությանը:

9.7. Տնօրենը առանց երաշխավորագրի “Ձեռնարկությունը” ներկայացնում է բոլոր հանրապետական և արտասահմանյան ձեռնարկություններում, տնօրինում է “Ձեռնարկության” ունեցվածքը և միջոցները, կնքում է պայմանագրեր, տալիս լիազորագրեր (այդ թվում վերալիազորման իրավունքով), բանկային հիմնարկներում բացում է հաշվարկային և այլ հաշիվներ, հաստատում է հաստիքացուցակը, աշխատանքի ընդունում և ազատում աշխատողներին, տալիս հրամաններ, լիովին պատասխանատվություն կրում “Հիմնադրի” և աշխատանքային կոլեկտիվի առաջ գործող օրենսդրությունը և սույն կանոնադրությունը խախտելու դեպքում:

10. Գործունեության դադարեցումը

10.1. "Ձեռնարկության" գործունեությունը դադարեցվում է

- "Հիմնադրի" որոշմամբ.
- դատարանի որոշմամբ՝ անվճարունակության, սույն կանոնադրությունը խախտելու, կամ օրենքով նախատեսված այլ դեպքերում:

10.2. "Ձեռնարկության" գործունեությունը դադարեցվում է լուծարման կամ վերակազմավորման միջոցով:

10.3. "Ձեռնարկությունը" լուծարելու դեպքում նշանակվում է լուծարման հանձնաժողով: Վերջինս ձևավորվում է այն մարմնի կողմից, որի որոշմամբ լուծարքի է ենթարկվել "Ձեռնարկությունը":

10.4. Սահմանված կարգով պարտքերը մարելուց հետո լուծարքի ենթարկված "Ձեռնարկության" միջոցները տնօրինում է "Հիմնադիրը":

11. Այլ դրույթներ

11.1. Սույն կանոնադրությունը ենթակա է գրանցման ԼՂՀ միաձայնի ժողովրդական պատգամավորների շրջանային խորհրդի գործադիր կոմիտեում: Կանոնադրության մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարվում են "Հիմնադրի" կողմից և հաստատվում նույն կարգով:

11.2. "Ձեռնարկությունը" գործում է անժամկետ՝ պետական ռեգիստրում նրա գրանցման պահից սկսած, եթե այդ ընթացքում չեն առաջանում հարցեր պայմանավորված ՀՀ օրենսդրությամբ և սույն կանոնադրության 10-րդ գլխի համապատասխան կետերով:

Ս. Էջմիածին

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի "Վանք"
 դուստր ձեռնարկության հանձնման
 մասին

Համաձայն Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի և "Վանք" դուստր
 ձեռնարկության տնօրենի միջև կնքված կոնտրակտի

Հրամայում եմ

1. Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի "Վանք" դուստր ձեռնարկությունը նրա
 տնօրեն Ալիկ Աթայանին հանձնելու համար ստեղծել հանձնաժողով
 հետևյալ կազմով.

Ստեփանյան Վահե — Ֆինանսա-տնտեսական
 և արտադրության գծով
 հանձնախմբի ատենապետ—Հանձնաժողովի
 նախագահ

Կարապետյան Մինաս — Ֆինանսա-տնտեսական և
 արտադրության գծով
 հանձնախմբի անդամ—Հանձնաժողովի
 անդամ

Կարապետյան Բորիս — " — " —
 Չիտչյան Ռաֆայել — " — " —
 Պեպլոյան Բարսեղ — " — " —

Մելյան Հարություն — Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի
 գլխավոր հաշվապահ — " —

Բաբախանյան Հակոբ — Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի
 ճարտարապետա-
 շինարարական բաժնի
 պետի տեղակալ — " —

Խոջամիրյան Լևոն — Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի
 Ավտոտնտեսության պետ — " —

2. Վերոհիշյալ հանձնաժողովը, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի "Վանք"
 դուստր ձեռնարկությունը հանձնում է և այն ընդունում է "Վանք" դուստր
 ձեռնարկության տնօրեն Ալիկ Աթայանը:

3. Հանձնաժողովի նախագահ Վահե Ստեփանյանին.

3.1 Ձեռնարկության հանձնումը կատարել սահմանված կարգով այն

Տ. Շարժարյանի անվան համալսարանի Վարչապետի պաշտոնատեղի

[Handwritten signature]

Տեղաբնակարանի փոխարտագրում:

Վարչապետի պաշտոնատեղի Վարչապետի պաշտոնատեղի 10-01-01

Վարչապետի պաշտոնատեղի:

Վարչապետի պաշտոնատեղի և միջնակարգ դպրոցի վարչապետի պաշտոնատեղի -

Վարչապետի պաշտոնատեղի:

Վարչապետի պաշտոնատեղի և միջնակարգ դպրոցի վարչապետի պաշտոնատեղի -

Վարչապետի պաշտոնատեղի և միջնակարգ դպրոցի վարչապետի պաշտոնատեղի -

Վարչապետի պաշտոնատեղի և միջնակարգ դպրոցի վարչապետի պաշտոնատեղի -

Վարչապետի պաշտոնատեղի:

Վարչապետի պաշտոնատեղի և միջնակարգ դպրոցի վարչապետի պաշտոնատեղի -

Վարչապետի պաշտոնատեղի և միջնակարգ դպրոցի վարչապետի պաշտոնատեղի -

Վարչապետի պաշտոնատեղի և միջնակարգ դպրոցի վարչապետի պաշտոնատեղի -

Վարչապետի պաշտոնատեղի և միջնակարգ դպրոցի վարչապետի պաշտոնատեղի -

Վարչապետի պաշտոնատեղի և միջնակարգ դպրոցի վարչապետի պաշտոնատեղի -

Վարչապետի պաշտոնատեղի:

Վարչապետի պաշտոնատեղի և միջնակարգ դպրոցի վարչապետի պաշտոնատեղի -

Վարչապետի պաշտոնատեղի և միջնակարգ դպրոցի վարչապետի պաշտոնատեղի -

Վարչապետի պաշտոնատեղի և միջնակարգ դպրոցի վարչապետի պաշտոնատեղի -

Հրաման հմր.153

Ս. Էջմիածին

23 Նոյեմբեր 1994

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի "Վանք"
դուստր ձեռնարկության հիմնական
ֆոնդերի և շրջանառու միջոցների
վերագնահատման մասին

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի "Վանք" դուստր ձեռնարկության հիմնական
ֆոնդերի և շրջանառու միջոցների հաշվեկշռային արժեքները դրանց
վերաբնութագրման գործող պայմաններին համապատասխանեցնելու
նպատակով

Հրամայում եմ

1. 1994 թվականի Դեկտեմբերի 1-ի դրությամբ վերագնահատել Մայր
Աթոռ Ս. Էջմիածնի "Վանք" դուստր ձեռնարկության հաշվեկշռում
արտահայտված հիմնական ֆոնդերի և անավարտ շինարարության և
շրջանառու միջոցների արժեքները:

2: Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի "Վանք" դուստր ձեռնարկության
հիմնական ֆոնդերի և շրջանառու միջոցների վերագնահատման համար
ստեղծել հանձնաժողով հետևյալ կազմով.

Սերովբե վարդապետ Իսախանյան

Մելյան Հարություն— Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի

Գլխավոր հաշվապահ— Հանձնաժողովի
նախագահ

Բաբախանյան Հակոբ— Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի

ճարտարապետա-

շինարարական բաժնի

պետի տեղակալ— Հանձնաժողովի
անդամ

Աթայան Ալիկ— "Վանք" դուստր

ձեռնարկության տնօրեն— " — "

Եղիապարյան Սոնյա— "Վանք" դուստր

ձեռնարկության

գլխավոր հաշվապահ — " — "

Չիտչյան Ռաֆայել— Հրավիրված մասնագետ — " — "

Պողոսյան Հենրիկ— Հրավիրված մասնագետ — " — "

Խաչատրյան Խաչատուր— Հրավիրված
մասնագետ — " — "

3. Հանձնաժողովի նախագահ Հարություն Մելլանին.

3.1 Ձեռնարկության հիմնական ֆոնդերի և շրջանառու միջոցների վերագնահատման համար ղեկավարվել հիմնական ֆոնդերի վերագնահատման մասին ՀՀ կառավարության 1994 թվականի Հունիսի 29-ի հմր. 394 որոշմամբ հաստատված կարգով:

3.2 Հիմնական ֆոնդերի վերագնահատման աշխատանքները ավարտել 3-օրյա ժամկետում և արդյունքները ներկայացնել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Տեղապահի հաստատմանը:

4. Սահմանել, որ ներկա հրամանի համաձայն վերագնահատված հիմնական ֆոնդերի և անավարտ շինարարության և շրջանառու միջոցների արժեքները չեն կարող հիմք հանդիսանալ դրանց օտարման կամ ձեռնարկության վաճառքի մեկնարկային գների որոշման համար:

5. Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի գլխավոր հաշվապահ Հարություն Մելլանին և "Վանք" դուստր ձեռնարկության տնօրեն Ալիկ Աթայանին ձեռնարկության հիմնական ֆոնդերի և շրջանառու միջոցների վերագնահատման հաստատված արդյունքները արտացոլել 1994 թվականի տարեկան հաշվապահական և վիճակագրական հաշվետվություններում:

Քոնյուկ Կարոյան

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Տեղապահ
Տ. Թորգոմ արքեպիսկոպոս Մայրոջյան

Գ.Կ.

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ ԱՌԻՐ ԷԶՄԻԱԾՆԻ "ՎԱՆՔ" ԴՈՒՍՏՐ

ՉԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ՏՆՕՐԵՆԻ ՀԵՏ

"28" Գույրիկ 1994թ

ԷԶՄԻԱԾԻՆ

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը, հանձին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Տեղապահ Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկյանի (հետագայում՝ Մայր Աթոռ) և Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի "Վանք" դուստր ձեռնարկության տնօրեն Ալիկ Սերգեյի Աթայանը (հետագայում՝ Տնօրեն) կնքեցին ներկա Կոնտրակտը հետևյալի մասին.

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1.1 Կոնտրակտը կնքվում է "Չեռնարկությունների և ձեռնարկատիրական գործունեության մասին" ՀՀ օրենքի համապատասխան և հարդասանում է աշխատանքային պայմանագրի հստակ ձև:

1.2 Կոնտրակտը կարգավորում է Մայր Աթոռի և Տնօրենի միջև աշխատանքային և այլ հարաբերություններ:

2. ԿՈՆՏՐԱԿՏԻ ԱՌԱՐԿԱՆ.-

Ա. Տնօրենը պարտավորվում է.

2.1 Մայր Աթոռից սահմանված կարգով ընդունել Չեռնարկությունը:

2.2 Իրականացնել Չեռնարկության գործունեության կապմակերպումն ու ղեկավարումը համաձայն ՀՀ օրենսդրության, Չեռնարկության կանոնադրության՝ ներկա Կոնտրակտի գործողության ժամկետի սահմաններում:

2.3 Ապահովել.

- Չեռնարկության արդյունավետ գործունեությունը,
- Չեռնարկության սոցիալ-տնտեսական կարգացման ծրագրերի իրականացումը,
- Մայր Աթոռի կողմից Չեռնարկությանը սահմանված տեխնիկա-տնտեսական և ֆինանսական ցուցանիշների կատարումը,
- Մայր Աթոռի պատվերների, Չեռնարկության պայմանագրային պարտավորությունների կատարումը,
- Չեռնարկության կոլեկտիվ պայմանագրի կատարումը
- Չեռնարկության տնօրինությանը հանձնված Մայր Աթոռի գույքի արդյունավետ օգտագործումը և

անձեռնմխելիությունը (չօտարելը),

— Մայր Աթոռի, Հայ Եկեղեցու ազգային, կրոնական, սոցիալ և հատուկ ծրագրերի կատարումը,

— ՀՀ հարկային կարգապահությունը ըստ

սահմանված կարգի:

Մշակել և իրականացնել.

— արտակարգ իրավիճակներում Ձեռնարկության

գործունեության ծրագրեր,

— հումքի, հիմնական և օժանդակ նյութերի, վառելիքա-

էներգետիկ պաշարների խնայողությանն ուղղված

միջոցառումներ

2.4 Մայր Աթոռին սահմանված կարգով ժամանակին փոխանցել Ձեռնարկության հաշվեկշռային շահույթը:

2.5 Ստեղծել ապահովագրական, պահուստային (ռեզերվային)

ֆոնդ ոչ պակաս Կանոնադիր Հիմնադրամի 15 տոկոսի չափով:

2.6 Իրականացնել նաև Ձեռնարկության Կանոնադրությամբ և ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված այլ գործողություններ, ինչպես նաև Մայր Աթոռի կողմից տրվող այլ լիազորություններ ու իրավունքներ:

2.7 Ձեռնարկության ֆինանսա-տնտեսական, արտադրական և այլ գործունեության համար պատասխանատվություն կրել ՀՀ օրենսդրության և Մայր Աթոռի առջև:

Բ. Մայր Աթոռը պարտավորվում է

2.8 Տնօրենին սահմանված կարգով հանձնել Ձեռնարկությունը:

2.9 Ապահովել Ձեռնարկության ՀՀ օրենսդրությամբ և Ձեռնարկության Կանոնադրությամբ նախատեսված տնտեսական ինքնուրույնությունը:

2.10 Նպաստել Ձեռնարկության տնտեսական արդյունավետ գործունեությանը:

2.11 Ներկայացնել և պահպանել Ձեռնարկության շահերը պետական կառավարման և այլ մարմիններում:

3. ՏՆՕՐԵՆԻ ՎԱՐՉԱՏՐՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ԵՎ ՉԱՓԸ

3.1 Սահմանել տնօրենի ամենամսյա պաշտոնային աշխատավարձ 60.000 (վաթսուն հազար) դրամ:

3.2 Տնօրենի ամսական աշխատավարձի վճարումը կատարվում է Ձեռնարկության սպառման ֆոնդից:

3.3 Տնօրենին լրացուցիչ սահմանել հետևյալ հավելավճարներ.

— Շահույթի առաջադրանքի կատարման համար հաշվարկային շահույթի 10 (տաս) տոկոսի չափով,

— Շահույթի առաջադրանքի չկատարման դեպքում հավելավճար չի սահմանվում:

3.4 Հավելավճարի չափը որոշվում է Չեռնարկության գործունեության եռամսյակային արդյունքերով (աճողական) և հավելավճարը վճարվում է Չեռնարկության եռամսյակային հաշվիկշիւի սահմանված կարգով Մայր Աթոռի կողմից ընդունելուց հետո:

4. ԿՈՆՏՐԱԿՏԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ ԵՎ ԴԱԿԱՐՑՈՒՄԸ:

4.1 Կոնտրակտի գործողության ժամկետը սահմանվում է երկու տարի:

4.2 Կոնտրակտը կարող է վաղաժամկետ լուծվել.

- կողմերից մեկի նախաձեռնությամբ, եթե մյուս կողմը չի կատարել կոնտրակտի պայմանները,
- տնօրենի նախաձեռնությամբ, երբ նա ի վիճակի չի կատարելու իր վրա դրված պարտականությունները՝ հիվանդության, հաշմանդամության, ընտրովի ապստամբ պաշտոնի անցնելու և այլ հարգելի դեպքերում,
- կողմերի համաձայնությամբ՝ կապված տնօրենի այլ աշխատանքի անցնելու հետ
- Կոնտրակտը միակողմանի կարող է լուծվել Մայր Աթոռի կողմից << աշխատանքային օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում, ինչպես նաև տնօրենի կողմից Մայր Աթոռին հասցրած նկատելի նյութական և բարոյական վնասի և << օրենսդրությամբ սահմանված այլ դեպքերում:

4.3 Կոնտրակտի ժամկետը լրանալու դեպքում կողմերի համաձայնությամբ այն կարող է երկարացվել կամ կնքվել նոր ժամկետով:

4.4 Մայր Աթոռի նախաձեռնությամբ Կոնտրակտի դադարեցման դեպքում Տնօրենին վճարվում է միանվագ նպաստ՝ երկու ամսվա աշխատավարձի չափով բացի << Օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերի:

4.5 Կոնտրակտում փոփոխություններ և լրացումներ կատարվում են ներկա Կոնտրակտին կցվող լրացուցիչ համաձայնագրերով, որոնք հանդիսանում են Կոնտրակտի անբաժանելի մասը:

4.6 Ներկա Կոնտրակտի վերաբերյալ կողմերի վեճերը լուծվում են << օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

5. ԱՅԼ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

5.1 Ներկա Կոնտրակտով ստանձնած պարտականությունների ոչ պատշաճ կատարման դեպքում կողմերը կրում են պատասխանատվություն, համաձայն << օրենսդրության:

5.2 Տնօրենին սահմանվում է ամենամյա արձակուրդ 24 աշխատանքային օր տևողությամբ:

Տնօրենը արձակուրդ գնալուց ստանում է մեկ ամսվա աշխատավարձ և ձեռնարկության հաշվին իր համար Հայաստանի Հանրապետության աղողջարանների ուղեգիր:

5.3 Տնօրենին իրավունք է վերապահվում օգտվելու նյութական, սոցիալական, բարոյական արտոնություններից, որոնք նախատեսված են Չեռնարկության կոլեկտիվի անդամների համար:

5.4 Տնօրենին թույլատրվում է կատարել ներկայացուցչական ծախսեր Մայր Աթոռ հետ համաձայնեցված գումարի չափով:

5.5 Ձեռնարկությունը իր հաշվին ապահովագրում է տնօրենի կյանքը տարեկան աշխատավարձի չափով:

Կողմերի հասցեները.

Մայր Աթոռ

Տնօրեն

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին
Հայաստանի Հանրապետություն

Մայր Աթոռ Ս.Էջմիածնի "Վանք"
դուստր Ձեռնարկություն
Հայաստանի Հանրապետություն
Էջմիածնի շրջան, Չոբանքարա
ավան

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի
Տեղապահ Տ. Թորգոմ Արք.
Մանուկյան

Ձեռնարկության Տնօրեն

Հաստատված է
Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի
ֆինանսատնտեսական և
արտադրության գծով Հանձ-
նախմբի 1994 թ. դեկտեմբե-
րի 24-ի նիստի որոշմամբ

Կ Ա Ն Ո Ն Ա Ե Ր

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի ֆինանսատնտեսական և արտադրական համակարգի
աշխատողների ներքին աշխատակարգի

1. ԸՆԴՊՈՒՄՆԵՐ

1.1 Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի ֆինանսատնտեսական և արտադրական Համա-
կարգի աշխատողների ներքին աշխատակարգի կանոնները ուղղված են աշխա-
տանքային կարգապահության հետագա ամրացմանը, աշխատանքի կազմակերպ-
մանը, աշխատաժամանակի արդյունավետ օգտագործմանը, աշխատանքի բարձր
որակի ապահովմանը:

1.2 Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի ֆինանսատնտեսական և արտադրության գծով
Հանձնախումբը ներքին աշխատակարգի կանոնների հարցում ղեկավարվում է ՀՀ
աշխատանքային օրենսդրությամբ և սույն կանոններով:

2. Աշխատանքի ընդունման և ազատման կարգը

2.1 Աշխատողները աշխատանքի նկատմամբ իրենց իրավունքները իրականաց-
նում են կնքելով պայմանագիր Մայր Աթոռում աշխատելու մասին:

2.2 Աշխատանքի ընդունման ժամանակ ընդունվողը ներկայացնում է.

- ա) աշխատանքային գրքույկ, իսկ եթե անձը առաջին անգամ է ընդունվում
աշխատանքի, ապա տեղեկանք բնակավայրից վերջին զբաղմունքի մա-
սին, իսկ բանակից զորացրվածները՝ զինվորական գրքույկ,
- բ) անձնագիր և երեք լուսանկար 3 4 չափերի:

Եթե աշխատանքի ընդունման համար անհրաժեշտ են հատուկ գիտելիքներ, տն-
օրինությունը ընդունվող անձից պահանջում է նաև դիպլոմ կամ կրթության, մաս-
նագիտական պատրաստվածության մասին այլ փաստաթուղթ:

2.3 Աշխատանքի ընդունումը ձևակերպվում է Մայր Աթոռի հրամանով /կար-
գադրությամբ /, որը հայտարարվում է աշխատողին այն ստորագրությամբ հանձ-
նելով: Հրամանում/կարգադրությունում/ պետք է նշվի աշխատանքների և մասնա-
գիտությունների դրույքա-որակավորման տեղեկագրի կամ հաստիքային ցուցակի
համաձայն աշխատանքի /պաշտոնի/ անվանումը և աշխատանքի վճարման պայ-
մանները:

Աշխատանքի փաստացի անցնելը համարվում է աշխատանքային պայմանագրի
կնքմամբ, անկախ այն բանից, թե աշխատանքի ընդունումը ձևակերպվել է անհրա-
ժեշտ ձևով, թե ոչ:

2.4 Աշխատանքի ընդունման ժամանակ կամ աշխատողին սահմանված կարգով այլ աշխատանքի տեղափոխելիս տնօրինությունը պարտավոր է.

- ա) ծանոթացնել ընդունվողին /կամ այլ աշխատանքի տեղափոխվողին/ հանձնարարվող աշխատանքին, աշխատանքի վարձատրման պայմաններին, բացատրել իր իրավունքներն ու պարտականությունները,
- բ) ծանոթացնել նրան ներքին աշխատակարգի կանոններին և կոլեկտիվ պայմանագրին,
- գ) հրահանգավորել անվտանգության տեխնիկայի, արտադրական սանիտարիայի, աշխատանքի հիգիենայի, հակահրդեհային անվտանգության և աշխատանքի պաշտպանության այլ կանոնները:

2.5 Հինգ օրից ավել աշխատած բոլոր աշխատողների համար տարվում են աշխատանքային գրքույկներ, ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Բոլոր քանկորներին, ինչպես նաև այն մասնագետներին և ծառայողներին, որոնց աշխատանքը վարձատրվում է գործարքային, տնօրինությունը աշխատանքի ընդհնվելուց 5 օրվա ընթացքում պարտավոր է նրանց տալ հաշվարկային գրքույկներ, կամ աշխատավարձի վճարման ժամանակ տալ հաշվարկային թերթիկներ:

2.6 Աշխատանքային պայմանագրի դադարեցումը կարող է տեղի ունենալ միայն ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված հիմքերով:

Աշխատողները անժամկետ կնքված աշխատանքային պայմանագրերը իրավունք ունեն լուծելու երկու ամիս առաջ այդ մասին տնօրինությանը գրավոր նախազգուշացնելով: ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված հարգելի պատճառների դեպքում աշխատանքային պայմանագրի լուծման ժամանակ աշխատողները մեկ ամիս առաջ այդ մասին տնօրինությանը գրավոր նախազգուշացնում են:

Աշխատանքային կարգապահության խախտման համար աշխատողին այլ աշխատանքի տեղափոխման ժամանակը աշխատանքից ազատման մասին նախազգուշողական ժամկետի մեջ չի հաշվարկվում:

Նախազգուշողական ժամկետը վերջանալուց աշխատողը իրավասու է դադարեցնել աշխատանքը, իսկ տնօրինությունը պարտավոր է աշխատողին տալ աշխատանքային գրքույկը և նրա հետ կատարել վերջնահաշվարկ:

Աշխատողի և տնօրինության համաձայնությամբ աշխատանքային պայմանագիրը կարող է լուծվել մինչև ազատման համար նախազգուշողական ժամկետի վերջանալը:

Ժամկետային աշխատանքային պայմանագիրը աշխատողի պահանջով ենթակա է վաղաժամկետ լուծման նրա հիվանդության կամ հաշմանդամության, որը խանգարում է ըստ պայմանագրի աշխատանքների կատարմանը, տնօրինության կողմից աշխատանքային օրենսդրության, կոլեկտիվ կամ աշխատանքային պայմանագրերի խախտման և այլ հարգելի պատճառների դեպքերում:

Տնօրինության նախաձեռնությամբ աշխատանքային պայմանագրերի լուծումը կատարվում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

գիտության և աշխատանքների միասնական դրույքաորակավորման Տեղեկագրով, ծառայողների և մասնագետների պաշտոնների որակավորման Տեղեկագրով, ինչպես նաև տեխնիկական կանոններով, պաշտոնային հրահանգներով և կանոնակարգերով:

4. Տնօրինության հիմնական պարտականությունները

4.1 Ծիշտ կազմակերպել աշխատողների աշխատանքը, այնպես որ յուրաքանչյուրը աշխատի ըստ իր մասնագիտության և որակավորման, ունենա իրեն կցված որոշակի աշխատատեղ:

4.2 Ապահովել աշխատանքի առողջ և անվտանգ պայմաններ, մեքենաների, հաստոցների և այլ սարքավորումների սարքին վիճակ, ինչպես նաև հույժի, նյութերի և այլ միջոցների նորմատիվային պաշարներ:

4.3 Ապահովել աշխատողներին ամբողջ աշխատանքային օրվա ընթացքում աշխատանքով, ստեղծել պայմաններ աշխատանքի արտադրողականության անհի, իրականացնել միջոցառումներ աշխատանքի արդյունավետության և որակի բարձրացման համար:

4.4 Ժամանակին Համակարգի ստորաբաժանումներին հասցնել պլանային առաջադրանքները:

4.5 Մշտապես կատարելագործել աշխատանքի վարձատրման կազմակերպումը, ապահովել աշխատողների նյութական շահագրգռվածությունը՝ կախված նրանց անձնական և ընդհանուր աշխատանքի վերջնական արդյունքներից:

4.6 Աշխատողների աշխատավարձը տալ սահմանված ժամկետներում:

4.7 Ապահովել աշխատանքային և արտադրական կարգապահության խտտագույն պահպանում, ձեռնարկել աշխատանքային կարգապահության խախտողներին ներազդելու միջոցներ:

4.8 Անվերապահորեն պահպանել աշխատանքի մասին ՀՀ օրենսդրությունը և աշխատանքի պաշտպանության կանոնները:

4.9 Ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցներ աշխատողների արտադրական տրավմատիզմի, պրոֆեսիոնալ և այլ հիվանդությունների նախապահպանության համար, օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում ժամանակին տրամադրել արտոնություն և փոխհատուցում կապված վտանգավոր պայմաններով աշխատանքի հետ /կրճատված բանվորական օր, լրացուցիչ արձակուրդ, բուժանախապահպանական սնունդ և այլն/, ապահովել գործող նորմաներով և հրահանգներով, հատուկ արտահագուստով, հատուկ կոշիկով և անհատական պաշտպանական այլ միջոցներով:

4.10 Մշտապես հսկել աշխատողների կողմից անվտանգության տեխնիկայի, արտադրական սանիտարիայի և աշխատանքի հիգիենայի, հակահրդեհային պաշտպանության հրահանգների պահանջների կատարումը:

4.11 Ժամանակին նայել և ներդնել գյուտերը և նորարարական առաջարկությունները, աջակցել և խրախուսել նորարարներին:

4.12 Ապահովել աշխատողների գործնական որակավորման, նրանց տնտե-

սագիտական և իրավական գիտելիքների մակարդակի բարձրացումը, ստեղծել աշխատանքի և ուսման համատեղման անհրաժեշտ պայմաններ:

4.13 Ժամանակին նայել աշխատողների կողմից արված քննադատական դիտողությունները և ձեռնարկված միջոցների մասին տեղյակ պահել նրանց:

4.14 Ուշադիր վերաբերվել աշխատողների կարիքներին և պահանջներին, հնարավորության սահմաններում օգնել նրանց բնակարանային, կուլտ-կենցաղային պայմանների բարելավմանը, իրագործել բնակելի տների, հանրակացարանների, մանկապարտեզների, ինչպես նաև առևտրակենցաղային սպասարկման ձեռնարկությունների և աշխատավորական ճաշարանների շինարարություն, վերանորոգման և պահպանման աշխատանքներ, օգնություն ցույց տալ անհատական բնակարանային շինարարությանը:

5. Աշխատանքային ժամանակը և նրա օգտագործումը

5.1 Աշխատանքի սկզբի և վերջի, հանգստի համար ընդմիջման և սննդի ընդունման ժամանակը սահմանվում է հետևյալը.

- Աշխատանքի սկիզբը - 9.00
- Ընդմիջում - 12.00-12.30
- Աշխատանքի վերջը - 16.00

Սահմանվում է վեց օրյա աշխատանքային շաբաթ:

Հերթափոխային աշխատողների համար ստորաբաժանումների ղեկավարների կողմից կազմվում են հերթափոխի ժամկետացանկեր, պահպանելով աշխատանքի տևողության սահմանված ժամանակը:

Հերթափոխային ժամանակացանկերը հաստատվում են տնօրինության կողմից:

Աշխատողների հերթափոխումը կատարվում է ըստ հերթափոխերի համաչափորեն: Մեկ հերթափոխից մյուսին անցնելը որպես կարգ կատարվում է ամեն շաբաթ հերթափոխության ժամկետացանկերով սահմանված ժամերին:

5.2 Ամեն աշխատող մինչև աշխատանքի սկսելը պարտավոր է նշել իր աշխատանքի գալը, իսկ աշխատանքային օրվա ավարտից հետո՝ աշխատանքից հեռանալը սահմանված կարգով:

5.3 Համակարգի տնօրինությունը պարտավոր է կազմակերպել աշխատողների աշխատանքի ներկայանալու և աշխատանքից հեռանալու հաշվառումը:

Անզգաստ /հարբած/ վիճակում աշխատանքի ներկայացած աշխատողին տնօրինությունը այդ օրը արգելում է աշխատանքի /հերթափոխի/ անցնել:

5.4 Հերթափոխային աշխատողին արգելվում է թողնել աշխատատեղը, մինչև հերթափոխային մյուս աշխատողը չնդունի այն:

Հերթափոխային աշխատողի աշխատանքի չներկայանալու դեպքում հայտնվում է ծառայության պատասխանատուին, որը և անհապաղ ձեռնարկում է միջոցներ հերթափոխը այլ աշխատողով փոխարինելու համար:

5.5 Այն աշխատանքներում, որտեղ աշխատանքային /արտադրության/ սպասանումը է ներքին հաստատվում և անհատական շահագործում հանձնարում և անհատ ընդունման համար, աշխատողին արվում է հեղափոխություն սնունդը ընդունել աշխատաժամի ընթացքում:

2
24

Այդպիսի աշխատանքների ցանկը, սննդի ընդունման կարգը և տեղը սահմանվում է տնօրինության կողմից:

5.6 Արտաժամ աշխատանքներ որպես կարգ չի թույլատրվում: Արտաժամ աշխատանքներ տնօրինությունը կարող է իրականացնել բացառիկ դեպքերում և օրենսդրությամբ նախատեսված սահմաններում:

5.7 Աշխատողների ամենամյա արձակուրդների հերթականությունը սահմանվում է տնօրինության կողմից, հաշվի առնելով աշխատանքի նորմալ ընթացքի ապահովման անհրաժեշտությունը և աշխատողների նպաստավոր հանգստի հնարավորությունը:

Արձակուրդների ժամկետացանկերը կազմվում է յուրաքանչյուր օրացույցային տարվա համար ոչ ուշ քան ընթացիկ տարվա հունվարի 15-ը ստորաբաժանման ղեկավարի ներկայացմամբ և այն հասցվում է յուրաքանչյուր աշխատողի գիտությանը:

6. Աշխատանքային հաջողությունների համար խրախուսելը

6.1 Աշխատանքային պարտականությունների օրինակելի կատարման, երկարատև և անբասիր աշխատանքի և աշխատանքային այլ հաջողությունների համար իրագործվում են հետևյալ խրախուսման միջոցները.

- ա) շնորհակալության հայտնում,
- բ) դրամական պարգևատրում,
- գ) արժեքավոր նվերով պարգևատրում:

Տնօրինության կողմից կարող են սահմանվել նաև այլ խրախուսման միջոցներ:

Խրախուսումները հայտարարվում են հրամանով կամ կարգադրությամբ, տեղյակ է պահվում աշխատավորական կոլեկտիվին և գրանցվում է աշխատողի աշխատանքային գրքույկում:

7. Աշխատանքային կարգապահության խախտումների համար պատասխանատվությունը

7.1 Աշխատանքային կարգապահության խախտման /աշխատողի վրա դրված աշխատանքային պարտականությունների չկատարման կամ անհրաժեշտ ձևով չկատարման և այլն/ համար կիրառվում են կարգապահական ազդեցություն, ինչպես նաև օրենսդրությամբ նախատեսված այլ միջոցներ:

7.2 Աշխատանքային կարգապահության խախտումների համար իրագործվում են հետևյալ կարգապահական տույժերը.

- ա) դիտողության հայտարարում,
- բ) նկատողության հայտարարում,
- գ) խիստ նկատողության հայտարարում,
- դ) ցածր վարձատրվող աշխատանքի փոխադրում մինչև երեք ամիս ժամանակով կամ այլ ցածր պաշտոնի տեղափոխում նույն ժամկետով:

Աշխատանքային կարգապահության սխտեմատիկ խախտելու, գործալքման կամ անզգաստ /հարբած/ վիճակում աշխատանքի ներկայանալու համար

աշխատողը կարող է փոխադրվել ցածր վարձատրվող աշխատանքի կամ տեղափոխվել ցածր պաշտոնի « դ » կետում սահմանված ժամանակով:

ե) աշխատանքից ազատում

Աշխատանքից ազատումը որպես կարգապահական տույժ կարող է կիրառվել աշխատողի կողմից անհարգելի պատճառով իր վրա դրված պարտականությունները կամ աշխատանքային ներքին կանոնները սխտեմատիկ չկատարելու համար, եթե աշխատողի նկատմամբ նախկինում կիրառվել է կարգապահական տույժեր, գործալքման, ինչպես նաև անզգաստ /հարբած/ վիճակում աշխատանքի ներկայանալու համար:

Գործալքում է համարվում, ինչպես աշխատանքային ամբողջ օրվա, այնպես էլ աշխատանքային օրվա ընթացքում երեք ժամ անհարգելի պատճառով աշխատանքի չներկայանալը կամ բացակայելը:

7.3 Աշխատանքային կարգապահության խախտումների համար տնօրինության կողմից կարող են սահմանվել այլ պատժամիջոցներ /արտադրական պարզևից լրիվ կամ մասնակի զրկում, երկարամյա աշխատանքի լրավճարի չափի իջեցում կամ զրկում երեք ամիս ժամանակով, ամենամյա արձակուրդների օրերի կրճատում և այլն/:

7.4 Կարգապահական տույժերը կիրառվում են Մայր Աթոռի ղեկավարի կողմից Մայր Աթոռի ստորաբաժանումների ղեկավարների ներկայացմամբ:

Մինչև տույժի կիրառումը աշխատանքային կարգապահության խախտողից պահանջվում է գրավոր բացատրություն: Աշխատողի մերժումը ներկայացնելու բացատրագիր չի կարող խանգարել տույժի կիրառմանը:

Կարգապահության տույժը տնօրինության կողմից կիրառվում է զանցանքի անմիջապես հայտնաբերման ժամանակ, բայց ոչ ուշ քան մեկ ամիս դրա հայտնաբերման օրից /չհաշված աշխատողի հիվանդության կամ արձակուրդի մեջ գտնվելու ժամանակը/:

Կարգապահական տույժը չի կարող կիրառվել զանցանքը թույլ տալու օրվանից ոչ ուշ քան վեց ամսվա ընթացքում: Այս ժամկետի մեջ չի մտնում քրեական գործի ընթացքի ժամանակը:

7.5 Աշխատանքային կարգապահության խախտման ամեն դեպքի համար կարող է կիրառվել մեկ կարգապահական տույժ:

7.6 Կարգապահական տույժի հրամանը կամ կարգադրությունը հաստատված երեք օրվա ընթացքում հայտնվում է տույժի ենթարկվող աշխատողի գիտությանը:

Անհրաժեշտության դեպքում հրամանը /կարգադրությունը/ հայտնվում է աշխատանքային կոլեկտիվ աշխատողների գիտությանը:

7.7 Կարգապահական տույժի ենթարկվելուց հետո, եթե աշխատողը տարվա ընթացքում չի ենթարկվում նոր տույժերի, ապա աշխատողը համարվում է կարգապահական տույժի չենթարկված:

Տնօրինության նախաձեռնությամբ կամ աշխատողի կոլեկտիվի միջնորդությամբ, կարող է հրաման արձակվել աշխատողի տույժի համման մասին, եթե աշխատողը թույլ չի տվել աշխատանքային կարգապահության նոր խախտում

և իրեն դրսևորել է որպես կարգապահ և պարտաճանաչ աշխատող:

7.8 Աշխատանքային ներկա ներքին կանոնները ամրացվում են ստորաբա-
ժանումներում /բաժիններում, արտադրամասերում, ծառայություններում /
տեսանելի տեղերում և ծանոթացվում են աշխատողներին:

Handwritten signature

Հաստատում եմ

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Տեղապահ
Թորգոմ արքեպիսկոպոս Մանուկյան
29 նոյեմբեր 1994թ.

ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳ

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Փինանսա-տնտեսական և արտադրութայն
գծով Հանձնախմբի

Ա. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

- 1.1. Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Փինանսա-տնտեսական և արտադրութայն գծով Հանձնախումբը (հետագայում՝ Հանձնախումբ) մշտական գործող մարմին է, որը ենթակա է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին և հաշվետու է նրան:
- 1.2. Հանձնախումբը իրականացնում է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Փինանսա-տնտեսական և արտադրական համակարգի (հետագայում՝ Համակարգ) գործունեութայն կազմակերպումն ու ղեկավարումը:
- 1.3 Հանձնախմբի ատենապետը գլխավորում է Հանձնախումբը և ուղղություն է տալիս նրա գործունեութայնը:
- 1.4. Ներկա կանոնակարգի բարեփոխումները կատարվում են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից:

Բ. ՀԱՆՁՆԱԽՄԲԻ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

- 2.1. Իրագործել ծրագրեր և միջոցառումներ ուղղված.
  - Հայ եկեղեցու Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Փինանսական, սոցիալական խնդիրների ու նպատակների իրականացմանը:
  - Համակարգի Փինանսա-տնտեսական և արտադրական գործունեութայն արդյունավետութայն ապահովմանը:
- 2.2. Կազմակերպել Համակարգի ստորաբաժանումների կանոնավոր և արդունավետ համագործակցված աշխատանքը:

Գ. ՀԱՆՁՆԱԽՄԲԻ ԿԱԶՄԸ ԵՎ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

- 3.1 Հանձնախումբը բաղկացած է Հանձնախմբի ատենապետից, փոխատենապետից և Հանձնախմբի անդամներից:
- 3.2 Հանձնախմբի ատենապետը, փոխատենապետը և Հանձնախմբի

անդամները նշանակվում և ազատվում են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից:

3.3. Համակարգի գործունեության ամենօրյա գործարար կազմակերպման, ղեկավարման, ինչպես նաև Հանձնախմբի ընթացիկ գործունեությունը իրականացնելու համար, Հանձնախմբի ատենապետի ներկայացմամբ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից նշանակվում է Հանձնախմբի ատենապետի աշխատակազմ:

3.4. Հանձնախմբի ատենապետի աշխատակազմը բաղկացած է մինչև երեք հոգուց և իր գործունեությունը իրականացնում է Հանձնախմբի կողմից սահմանված առանձին կանոնադրի համապատասխան:

3.5. Հանձնախումբը իր իրավասության սահմաններում ընդունում է որոշումներ, կարգադրություններ, որոնք պարտադիր են Համակարգի ստորաբաժանումների ու ծառայությունների համար և կարող են չեղյալ համարվել կամ փոխվել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից:

3.6. Հանձնախմբի նիստերը հրավիրվում են ըստ անհրաժեշտության, բայց ոչ պակաս քան ամիսը մեկ անգամ: Նիստերը համարվում են իրավասու Հանձնախմբի անդամների երկու երրորդի մասնակցությամբ, որոշումներն ընդունվում են պարզ մեծամասնությամբ: Զայների հավասարության դեպքում Հանձնախմբի ատենապետն ունի վճռորոշ ձայնի իրավունք:

Գ. ՀԱՆՁՆԱԽՄԲԻ ԱՏԵՆԱՊԵՏԻ ԵՎ ՀԱՆՁՆԱԽՄԲԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ա. Հանձնախմբի ատենապետի՝

4.1. Տնօրինել և օգտագործել Համակարգի գույքը, այդ թվում ֆինանսական ռեսուրսները (բացի դուստր ձեռնարկությունների), կնքել պայմանագրեր, այդ թվում՝ աշխատանքային, տալ լիազորագրեր, արձակել հրամաններ և կարգադրություններ, աշխատողին տալ կատարման համար պարտադիր ցուցումներ, իրականացնել գործատուի ֆունկցիաներ:

4.2. Իր իրավասության սահմաններում առանց լիազորագրի գործել Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի անունից, ներկայացնել նրա շահերը, ձեռք բերել գույքային և անձնական ոչ-գույքային իրավունքներ, կրել պարտականություններ, լինել հայցվոր ու պատասխանող, դատարանում և միջնորդ դատարանում:

4.3. Վերահսկել Համակարգի ստորաբաժանումների և ծառայությունների (բացի դուստր ձեռնարկությունների) աշխատանքային, ներքին կանոնակարգի պահանջների կատարումը և իրականացնել միջոցներ, աշխատանքային, արտադրական ու կարգապահությունը պահպանելու համար:

4.4. Լուծել Համակարգի (բացի դուստր ձեռնարկությունների) ստորաբաժանումների և ծառայությունների կադրային ապահովման հարցերը:

4.5. Իրականացնել նաև ՀՀ օրենսդրությանը և Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի շահերը չհակասող այլ գործողություններ և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի:

Հանձնախմբի կողմից տրվող այլ լիազորություններ ու իրավունքներ:

բ. ՀԱՆՁՆԱԽՄԻՒ

4.6. Իրականացնել Համակարգի Փինանսա-տնտեսական և արտադրական գործունեության վերահսկում: Հսկողություն սահմանել Համակարգի նյութական և Փինանսական արժեքների ու բանկային հաշիվների վրա, տեղեկություններ ստանալ նրանց շարժի և փոփոխությունների մասին:

4.7. Սահմանել Համակարգի ներքին կազմակերպչական կառուցվածքը և կառավարման համակարգը, ինչպես նաև ստորաբաժանումների իրավունքներն ու պարտականությունները, աշխատողների վարձակալման և վարձատրման կանոնակարգը:

4.8. Հաստատել Համակարգի աշխատողների հաստիքները, նրանց պաշտոնային ուժերը և տարիֆային դրույքները, սեփական արտադրության արտադրանքի իրացման, իրականացվող աշխատանքների (ծառայությունների), առևտրային գործունեությամբ ձեռք բերված ապրանքների, պայմանագրային սակագները:

4.9. Իրականացնել Համակարգի արտաքին առևտրա-տնտեսական, գիտատեխնիկական գործունեություն:

4.10 Մտեղծել անցողիկ հանձնաժողովներ Համակարգի գործունեության և այլ հարցերի հետ կապված ստուգումների, ուսումնասիրությունների համար: Քննարկել դրանց արդյունքները, ընդունել որոշումներ ու եզրակացություններ:

4.11. Ներկայացնել առաջարկություններ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին Համակարգի ստորաբաժանումների և ծառայությունների, ձեռնարկությունների ղեկավարների (տնօրենների) թեկնածուությունները աշխատանքի նշանակելու կամ աշխատանքից ազատելու մասին:

4.12. Իրականացնել նաև գործողություններ ուղղված Հանձնախմբի նպատակների ու խնդիրների կատարմանը, ինչպես նաև Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից տրվող այլ լիազորություններ ու իրավունքներ:

4.13. Մշակել և իրականացնել Համակարգի տնտեսական սոցիալական զարգացման, տեխնիկական վերազինման, նոր տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրման, նոր արտադրանքների (հատկապես եկեղեցական նշանակության) ստեղծման ամենամյա և հեռանկարային ծրագրեր ու միջոցառումներ:

4.14. Կազմել և ներկայացնել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի ամենամյա բյուջեն (ծախսերի և եկամուտների նախահաշիվ): Հետևել բյուջեի կատարմանը և այդ մասին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին ներկայացնել եռամսյակային հաշվետվություններ:

4.15. Սահմանել Համակարգի ստորաբաժանումների ամենամյա տեխնիկա-տնտեսական և Փինանսական հիմնական ցուցանիշներ ըստ ամիսների և եռամսյակների, ինչպես նաև շահույթի (եկամուտի) օգտագործման կարգը, տնտեսական խրախուսման ֆոնդերի և դրանց ձեռնարկման նորմատիվների վերաբերյալ պարտադիր պահանջները:

4.16. Քննության առնել Համակարգի ստորաբաժանումների ամսական,

եռամսյակային և տարեկան ֆինանսա-տնտեսական գործունեության արդյունքները, այդ մասին ընդունել որոշումներ և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին ներկայացնել հաշվետվություններ:

4.17. Ձեռնարկել և իրականացնել միջոցներ ուղղված Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի սոցիալական, կոմունալ-կենցաղային խնդիրների (ջեռուցում, ջրամատակարարում, բժշկական սպասարկում, սննդի կազմակերպում և այլն) լուծմանը, կարգավորմանն ու բարելավմանը, ինչպես նաև կենսաապահովման օբյեկտների ու ծառայությունների կանոնավոր աշխատանքի ապահովման:

4.18. Ձեռնարկել միջոցներ լուծելու և կարգավորելու Համակարգի գործունեությանը վերաբերող Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից Հանձնարարված հարցերն ու խնդիրները:

4.19. Առաջարկություններ ներկայացնել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին Համակարգի գործունեությանը վերաբերվող կարևորագույն հարցերի և խնդիրների քննարկման ու լուծման համար:

Ե. ՀԱՆՁՆԱԽՄԱԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ ԵՎ

ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ

5.1. Հանձնախմբի յուրաքանչյուր անդամի գործունեության ժամկետը սահմանվում է չորս տարի:

5.2 Հանձնախմբի անդամների թվաքանակը սահմանվում է մինչև հինգ հոգի:

5.3 Հանձնախմբի կազմի մեկ երկրորդը երկու տարին մեկ համալրվում է նոր անդամներով, պահպանելով Հանձնախմբի յուրաքանչյուր անդամի գործունեության չորսամյա ժամկետը:

5.4 Հանձնախմբի գործունեության առաջին երկու տարվա ավարտից հետո ներկա կանոնակարգի 4.2 կետի պահանջով վիճակով որոշվում է Հանձնախմբի այն անդամների անվանացանկը, որոնք պետք է դադարեցնեն իրենց երկամյա գործունեությունը:

5.5 Հանձնախմբի կազմի հետագա համալրումը կատարվում է ինքնաբերաբար, ամեն երկու տարին մեկ Հանձնախմբում չորսամյա գործունեությունը լրացրած անդամների հաջորդ կեսի փոխարեն:

5.6. Ներկա կանոնակարգի 5.3 և 5.4 կետերը չեն վերաբերվում Հանձնախմբի ատենապետին:

Հանձնախմբի ատենապետի գործունեության չորսամյա ժամկետը լրանալու դեպքում Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը այն կարող է երկարաձգել կամ որոշել գործունեության նոր ժամկետ:

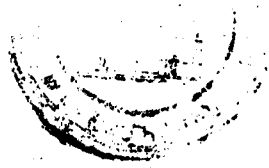
5.7 Հանձնախմբի ատենապետը, փոխատենապետը և անդամները կարող են ազատվել իրենց պարտականություններից վաղաժամկետ իրենց ցանկությամբ, ինչպես նաև Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի որոշմամբ:

5.8 Հանձնախմբում իրենց գործունեության ժամկետը ավարտած անդամները երկու տարի անց նորից կարող են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի որոշմամբ ընդգրկվել Հանձնախմբի կազմում:

Ձ. ՀԱՆՁՆԱԽՄՔԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԴԱԴԱՐԵՑՈՒՄԸ

6.1. Հանձնախմբի գործունեությունը դադարեցվում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կողմից:

6.2 Հանձնախմբի գործունեության դադարելու դեպքում, Հանձնախմբի գործավարության բոլոր փաստաթղթերը (որոշումներ, կարգադրություններ, արձանագրություններ, ծրագրեր, միջոցառումներ և այլն), Հանձնախմբի գրասենյակին պատկանող ապրանքա-նյութական արժեքները, հանձնվում են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կամ նրա կողմից լիազորված մարմնին:

Հաստատված է

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Ֆինանսա-տնտեսական և արտադրության գծով Հանձնախմբի 1994 թ. դեկտեմբերի 17-ի նիստի որոշմամբ

Կանոնակարգ

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Ֆինանսա-տնտեսական և արտադրական Համակարգի (բացի դուստր ձեռնարկությունից) նյութատեխնիկական միջոցների ձեռք բերման (գնումների) մասին

1. Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Ֆինանսա-տնտեսական Համակարգի (հետագայում Համակարգ) ստորաբաժանումները սահմանված ձևով մինչև ընթացիկ տարվա հունվարի 25-ը կապմունք և ստորաբաժանումների ղեկավարների ստորագրությամբ ներկայացնում են Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Ֆինանսա-տնտեսական և արտադրության գծով Հանձնախմբի աշխատակազմին նյութատեխնիկական միջոցների տարեկան (ըստ եռամսյակների) պահանջագրերը:

2. Հանձնախմբի աշխատակազմը ներկայացված պահանջագրերը խմբավորում, մշակում և մինչև ընթացիկ տարվա հունվարի 30-ը ներկայացնում է Հանձնախմբի հաստատմանը:

3. Պահանջագրերի հաստատումից հետո դրանք վերադարձվում են համապատասխան ստորաբաժանումներին:

4. Հաստատված պահանջագրերի հիման վրա Հանձնախմբի ատենապետի գրավոր թույլտվությամբ նյութատեխնիկական միջոցների ձեռք բերման (գնումների համար) տվյալ ժամանակահատվածում նախատեսված գումարները Մայր Աթոռի գլխավոր հաշվապահի կողմից դուրս են գրվում համակարգի համապատասխան ստորաբաժանումների ղեկավարների անվամբ, որպես առհաշիվ գումարներ:

5. Դուրս գրված (առհաշիվ) գումարների ծախսի նյութատեխնիկական միջոցների ձեռք բերման ամբողջ պատասխանատվությունը դրվում է Համակարգի ստորաբաժանումների ղեկավարների վրա:

6. Համակարգի ստորաբաժանումների կողմից ձեռք բերված (գնված) նյութատեխնիկական միջոցները սահմանված կարգով մուտքագրվում են համապատասխան պահեստները, ապահովելով նյութական արժեքների կենտրոնացված հաշվառումն ու հաշվետվությունը:

7. Համակարգի ստորաբաժանումների ղեկավարները յուրաքանչյուր ամիսը վերջանալուց հետո, մինչև հաջորդ ամսվա 5-ը, Հանձնախմբին ներկայացնում են նյութատեխնիկական միջոցների ձեռքբերումների

(գնումների) մասին հաշվետվություն:

8. Հանձնախմբի կողմից հաշվետվությունները հաստատվելուց հետո, այն ստորաբաժանումների ղեկավարները ներկայացնում են Մայր Աթոռի գլխավոր հաշվապահին սահմանված կարգով ձևակերպելու համար:

9. Համակարգի ստորաբաժանումների ղեկավարները և նյութատեխնիկական միջոցների ձեռք բերումներով (գնումներով) վբաղվող պաշտոնյաները բարեխիղճ աշխատանք ցուցաբերելու համար կարող են Հանձնախմբի որոշմամբ ստանալ դրամական պարգևներ աշխատավարձի 30 տոկոսի չափով:

**Ֆինանսա-տնտեսական
և արտադրության գծով Հանձնախումբ**

Հաստատված է

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Տինանսատնայական և արտադրության գծով
Համանախմբի 1994 թ. դեկտեմբերի 24-ի
Կարգի որոշմամբ

Կարգ

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Ավտոտնտեսության ավտոմեքենաներից
օգտվելու մասին

1. Մայր Աթոռի ստորաբաժանումներին ծառայական նպատակներով ավտոմեքենաներ տրամադրելու համար
  - 1.1. Մայր Աթոռի ստորաբաժանումների ղեկավարները ավտոմեքենայի պահանջից մեկ կամ երկու օր առաջ Մայր Աթոռի Ավտոտնտեսության գործակարգավորին (ղիսպետչերին) են ներկայացնում սահմանված ձևի պահանջագիր, նշելով ավտոմեքենայի տեսակը, օգտագործման նպատակը և ժամանակը, գնալու ժամը և վայրը, ինչպես նաև ավտոմեքենան օգտագործողի պաշտոնը, անունը և ազգանունը:
  - 1.2. Ավտոմեքենայի պահանջագիրը ստանալուց հետո նույն օրը Մայր Աթոռի Ավտոտնտեսության պետը որոշում է ավտոմեքենայի տրամադրման օրը և ժամանակը և այդ մասին տեղյակ է պահում պահանջագրի տիրոջը:
  - 1.3. Ավտոմեքենաները Մայր Աթոռի ստորաբաժանումներին տրամադրելիս ավտոմեքենայի ուղեգրում Ավտոտնտեսության կողմից լրացվում է ավտոմեքենան օգտագործողի անուն, ազգանունը, տրված բնպիսի քանակը և երթուղին:
  - 1.4. Ավտոմեքենաները օգտագործելուց հետո, ավտոմեքենան օգտագործողը (ստորաբաժանման ղեկավարը, ստորաբաժանման այլ պաշտոնյան) ավտոմեքենայի ուղեգրում կատարում է նշում ավտոմեքենայի օգտագործման ժամանակ կատարված վազքի (կիլոմետր) չափի և ավտոմեքենայի օգտագործման ժամանակի վերջի մասին, հաստատելով այն իր ստորագրությամբ:
2. Ամենայն հայոց Կաթողիկոսի կարգադրությամբ ծառայական նպատակների համար կատարվում են առանձին պաշտոնյաներին մարդատար ավտոմեքենաների անհատական կցումներ:
3. Մայր Աթոռի ստորաբաժանումները, երկար ժամանակով ավտոմեքենաների օգտագործման դեպքում Մայր Աթոռի Ավտոտնտեսություն են ներկայացնում երկարաժամկետ պահանջագրեր:
4. Մայր Աթոռի Ավտոտնտեսության ավտոբուսների ամենօրյա

աշխատանքը կարգավորվում է հաստատված ժամկետացանկերով (գրաֆիկներով):

- 5. Առանձնահատուկ (չնախատեսված) դեպքում նույն օրվա ընթացքում ավտոմեքենայի տրամադրման համար Մայր Աթոռի ստորաբաժանումների ղեկավարները կարող են այդ օրը Մայր Աթոռի Ավտոտնտեսության գործակարգավորին (դիսպետչերին) ներկայացնել ներկա կարգի 1-ին կետով նախատեսված պահանջագիր և Ավտոտնտեսության պետի որոշմամբ օգտագործել պահանջվող ավտոմեքենան:
- 6. Հաշվետու ամիսը վերջանալուց հետո Ավտոտնտեսության պետը մինչև հաջորդ ամսվա 5-ը Մայր Աթոռի հաշվապահություն է ներկայացնում հաշվետու ամսվա ուղեգրերը՝ ավտոմեքենաների օգտագործման համար տրված պահանջագրերի հետ միասին:

Ծանոթություն. Մայր Աթոռի ավտոմեքենաներից օգտվելու պահանջագրերի ձևերը տրվում են Ավտոտնտեսությունում:

Տինանսա-տնտեսական և արտադրության գծով հանձնախումբ

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԱԳԱՀ
Տ. ԹՈՐԳՈՄ ԱՐԳԵԳԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

Թորգոմ Արգեգիսոս Մանուկյան

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱՇԻՆԻ 1995 ԹՎԱԿԱՆԻ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Ս. ԷԶՄԻԱՇԻՆ
1995 թ.

1. ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ

Վերջին տարիներին Մայր Աթոռի տնտեսությունը գործել է ծանր, անկայուն ֆինանսատնտեսական պայմաններում:

Մայր Աթոռի ֆինանսատնտեսական և արտադրական համակարգի արտադրական ստորաբաժանումները աշխատում են իրենց հնարավորություններից շատ ցածր և անարդյունավետ: Այսպես, Մայր Աթոռի տպարանում օգտագործվում է արտադրական հզորությունների միայն 10-15 %-ը: Սա նշանակում է, որ տպարանը տարեկան չի թողարկում 180-200 միլիոն դրամի արտադրանք և Մայր Աթոռը տարեկան չի ստանում 50-60 միլիոն դրամի շահույթ: Առայսօր ունենալով 117,8 միլիոն դրամի արտադրական հզորություններ, "Վանք" դուստր ձեռնարկությունը չի տվել ակնկալվող արդյունք: Վիճակը բավարար չի ցուցնում արտադրությունում, որը ունենալով սահմանափակ հզորություն լիարժեք չի օգտագործել տարեկան աշխատաժամանակի ֆոնդը, աշխատել է մեկ հերթափոխ և արտադրել մոմի ամբողջ պահանջի միայն 10%-ը: 1994 թվականին Մայր Աթոռում արտադրվել է ընդամենը 8,5 միլիոն դրամի արտադրանք կամ հնարավոր թողարկվող արտադրանքի սուկ 2,8 %: Արտադրանքի ծավալի ցածր մակարդակը արդյունք է արտադրության կազմակերպման և կառավարման անտարբեր մոտեցման:

Մայր Աթոռի արտադրության ծավալների մեծացման, արտադրական հզորությունների արդյունավետ օգտագործման նպատակով ձեռնարկված միջոցները արդեն տվել են իրենց արդյունքը: 1995 թվականի Մարտի վերջին շահագործման հանձնվեցին մոմի արտադրության երկու հոսքային գծեր, որոնք մինչև տարվա վերջը կարտադրեն շուրջ 100 տոննա մոմ: Տպարանը մինչև տարեվերջը կթողարկի ավելի քան 100 միլիոն դրամի, իսկ "Վանք" դուստր ձեռնարկությունը՝ 72,0 միլիոն դրամի արտադրանք:

Մայր Աթոռի ֆինանսատնտեսական և արտադրական համակարգը հետագա լուրջ բարեփոխումների կարիք ունի: Առաջ է եկել նոր տնտեսական մոտեցումների ժամանակը, որի նպատակն է ստեղծել Մայր Աթոռի եկամուտների ստացման հստակ ձևավորված կայուն համակարգեր և միջոցներ:

Անցած Սեպտեմբերից էական ֆայլեր են արվել Մայր Աթոռի տնտեսական համակարգի կառուցվածքային բարեփոխման և տնտեսական ու ֆինանսական կայունացման ուղղությամբ: Խոսք է համակարգային կարևոր փոփոխությունների մասին է, հատկապես արտադրական ստորաբաժանումների (տպարանի, մոմի արտադրության և այլն) ընդհանուր տնտեսական հաշվարկի անցնելը, Մայր Աթոռի էլեկտրաջերմային (կաթսայատուն, դիզելատուն) համակարգի կազմավորումը, նյութատեխնիկական մատակարարման ապակենտրոնացված ժամանակավոր ենթակառույցների հաստատումը, պահեստային տնտեսությունների տարանջատումը և այլն:

Նշված և մյուս միջոցների հետևողական իրականացման արդյունքում 1994 թվականի Սեպտեմբեր - 1995 թվականի Մարտ ամիսների ժամանակահատվածում առկա է Մայր Աթոռի ֆինանսատնտեսական գործունեության կայունացման և

բարելավման միտում, որը պայմանավորված է Մայր Աթոռի ֆինանսատնտեսական և արտադրական համակարգում կշռադատված միջոցառումների հետևողական իրականացման հետ:

Մայր Աթոռի տնտեսական կայունացման և նրա հետագա աճի ապահովման կարևոր նախապայման պետք է հանդիսանան վճարային խիստ կարգապահության հաստատումը:

Հատկապես նկատելի է աշխատուժեի անցած Սեպտեմբերից-Ռեպտեմբեր Մայր Աթոռի կենսաապահովման ստորաբաժանումների և ծառայությունների կայուն գործունեության ապահովման ուղղությամբ, որոնք և շարունակվում են այսօր: Առաջին հերթին այն վերաբերվում է Մայր Աթոռի ջերմամատակարարման և էլեկտրասնուցման անկախ և երաշխավորված համակարգի ստեղծմանը: Նախկինում Մայր Աթոռի ջեռուցման համար օգտագործվել են նավթավառեր, էլեկտրատաֆացուցիչներ, որոնք չտալով անհրաժեշտ տաքություն, համարյա աննպատակ ծախսել են հազարավոր լիտր սալյարայուղ և նավթ: Այսպես, 1993-94 թվականներին ջեռուցման ժամանակաշրջանում ծախսվել է ավելի քան 200 հազար լիտր սալյարայուղ և 40.000 լիտր նավթ: Եվ միայն 1994 թվականի Սեպտեմբերին ձեռնարկված կոնկրետ և կտրուկ միջոցներով վերականգնվեց և վերականգնվեց Մայր Աթոռի կաթսայատունը, այն տեղափոխելով մագուրով աշխատելու համակարգի, ստեղծեց մագուրի ավելի քան 90 տոննա տարողությամբ պահեստարաններ: Սրանով և ապահովեց սալյարայուղի ծախսի կրճատում 2-2,5 անգամ, իսկ նավթ ընդհանրապես այդ նպատակների համար չօգտագործվեց: Շնորհիվ կատարվածի, անցած ձմռան ժամանակաշրջանում Մայր Աթոռը ապահովվեց ինչպես ջեռուցմամբ, այնպես էլ տաք ջրի մատակարարմամբ: Հիշյալ ժամանակում հնարավոր եղավ նաև ավարտել նախկինում սկսած դիզելատան շինարարական և մոնտաժային աշխատանքները:

Մայր Աթոռի անխափան էլեկտրասնուցման ապահովման նպատակով կառուցվել է 500 մետր նոր կարելային գիծ և ձեռնարկված միջոցների շնորհիվ այս տարվա Հունվարից սկսած Մայր Աթոռը հիմնականում ապահովվել է շուրջօրյա էլեկտրասնուցմամբ, որը թույլ է տվել անցյալ տարվա նույն ժամանակի համեմատ կրճատել դիզելատան կողմից ծախսվող սալյարայուղը ավելի քան 2 անգամ:

Աշխատանքներ են կատարվել Մայր Աթոռ Ս. էջմիածնի հոգևոր միաբանների կոմունալ-կենցաղային պայմանների բարելավման համար: Կապիտալ նորոգման է ենթարկվել Երեմյան խուցերի բնակարանները, վերանորոգվել և վերականգնվել է դրանց ջերմամատակարարման գծերն ու մարտկոցները: Ընթացիկ վերանորոգման են ենթարկվել Վանատան սենյակների մի մասը, դրանց սանիտարատեխնիկական և էլեկտրական սարքերն ու սարքավորումները, կապիտալ նորոգման են ենթարկվել լվացատան մեքենասարքավորումները, ավտոտրանսպորտային միջոցները և այլն:

Անհրաժեշտ է նշել, որ Մայր Աթոռի հոգևոր միաբանների և աշխարհական աշխատողների կենսամակարդակի բարձրացմանը ուղղված միջոցները բավարար չգտնվեցին (կապված ֆինանսական միջոցների սահմանափակ լինելու հետ): Ձևայած 1994 թվականի Ռեպտեմբերին Մայր Աթոռի աշխատողների ամսական աշխատավարձը կրկնապատկվել է, սակայն նրանց կենսամակարդակը այսօր մնում է շատ ցածր աստիճանի վրա:

Մայր Աթոռի կապիտալ շինարարության ծավալը 1994 թվականին կազմել է 39,5 միլիոն դրամ: 1995 թվականի Հունվար-Մարտ ամիսներին կատարված կապիտալ ներդրումները կազմել են 6,4 միլիոն դրամ կամ տարեկան ծավալի 9,3%-ը: Կապիտալ ներդրումները հիմնականում կատարվել են Սպիտակի նոր եկեղեցու շինարարության, Տաթևի վանքի և Օշականի բանգարանի վերակառուցման համար:

Անցած ժամանակաշրջանում պարզվեց, որ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի ֆինանսատնտեսական և արտադրական համակարգի կազմակերպչական կառուցվածքը, կառավարման համակարգը, հաշվապահական հաշվառման և հաշվետվության գործող կարգը, ինչպես նաև վերոհիշյալ համակարգի ֆինանսատնտեսական ֆաղափականությունը չեն համապատասխանում ներկա խնդիրներին ու պահանջներին: Այս առումով դեռևս 1994 թվականի Մայիս ամսից ստեղծվել էր ֆինանսատնտեսական Հանձնախումբ:

Հաշվի առնելով անհրաժեշտությունը, 1994 թվականի Դեկտեմբերին այդ Հանձնախումբի հիմքի վրա այն վերակազմավորվեց և համալրվեց Հանձնախմբի նոր երկու անդամով:

Հանձնախումբը անցած ժամանակում (1994 Դեկտեմբեր-1995 Մարտ ամիսներ) նախապատրաստել և ֆննդության է ենթարկել ֆինանսատնտեսական և արտադրական գործունեության վերաբերյալ ավելի քան 50 հարց: Այդ հարցերն ու խնդիրներն եղել են խիստ կենսական ու անհրաժեշտ և որոնց նկատմամբ ընդունված որոշումների մի նկատելի մասը իրագործվել և տվել են դրական արդյունքներ: Այսպես, հաստատվել է տնտեսական գործունեության մի շարք բնագավառների կանոնակարգեր, մշակվել և իրականացվել են աշխատանքների կազմակերպման և դրանց նկատմամբ հսկողության իրականացման կանոններ: Ընդհանուր տնտեսական հաշվարկի են անցկացվել մոմի արտադրությունը, տպարանը և այլն: Արդյունքում Մայր Աթոռի արտադրությունից ստացված օգուտները ընթացիկ տարում կանեն 8-10 անգամ, իսկ արտադրության ոլորտում աշխատողների մեծ մասը եկամուտը կրթարժանա 3-3,5 անգամ:

Այսօր անհրաժեշտ է շարունակել Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի ֆինանսատնտեսական և արտադրական համակարգի կառավարման հետագա կատարելագործման գործընթացը: Այստեղ անշուշտ կան որոշակի կազմակերպչական խնդիրներ, որոնք անհրաժեշտ են անհապաղ լուծել:

Մշակվել և իրագործվում են նաև ներկա ծրագրի և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի 1995 թվականի բյուջեի կատարման համար հստակ միջոցառումներ և մոտեցումներ:

2. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈՒՈՒՄՆԵՐ

1995 թվականի տնտեսական բարեփոխումների ծրագրի գլխավոր նպատակը Մայր Աթոռի տնտեսական անի և նրա կայուն տնտեսական պայմանների և նախադրյալների ապահովումն է:

1995 թվականի ֆինանսատնտեսական ֆաղափականությունը պետք է ուղղված լինի Մայր Աթոռի ֆինանսական դրության ամրապնդմանը, բյուջեի նվազուրդի և

արտասահմանյան միջոցներից ամենօրյա և ընթացիկ ծախսերի կրճատմանը և դրանց տնտեսական ծրագրերի նպատակներին ու խնդիրներին խիստ համապատասխանեցմանը:

1995 թվականի Հայաստանյայց թեմերում, Մայր Աթոռի վանքերում և եկեղեցիներում կրոնա-եկեղեցական ապրանքների (մում, գրականություն, հուշանվերներ և այլն) վաճառքից ստացվող եկամուտներից Մայր Աթոռի մասնահանումները պետք է կրեն հաստատագրված բնույթ:

Հաստատագրված եկամուտները պետք է կազմեն նրանց կողմից ստացած եկամուտների 70 %-ից ոչ պակաս:

Մայր Աթոռի բյուջեի հաշվին իրականացվող կապիտալ ներդրումները կկրճատվեն կամ կվերակազմավորվեն արտաքին ֆինանսավորման հաշվին իրականացվող նախաձեռնության ծավալների հետ համադրված կարգով: Դրանք կուղղվեն առաջին հերթին Մայր Աթոռի տնտեսության վերականգնման և վերակառուցման ծրագրերի իրականացմանը, մասնավորապես էլեկտրաչեղման և կենսական ապահովության այլ օբյեկտների, կրթական հաստատությունների, եկեղեցիների և վանքերի ու դրանց տնտեսությունների վերանորոգման և վերականգնման աշխատանքներին:

Մայր Աթոռի ֆինանսատնտեսական և արտադրական համակարգի, ինչպես նաև Մայր Աթոռի մյուս ստորաբաժանումների կառավարման համակարգի արդյունավետության բարձրացման նպատակով 1995 թվականին կվերանայվեն ստորաբաժանումների կազմակերպչական կառուցվածքները, հաստիքային ցուցակները, կնայվեն նաև մի շարք ստորաբաժանումների և ծառայությունների կրճատման, դրանց վերամիավորման և գործունեությունների վերափոխման անհրաժեշտությունները:

Առաջնահերթ ուշադրություն կդարձվի արտաքին աղբյուրներից ֆինանսավորվող ծրագրերի իրագործման, ինչպես նաև մարդասիրական օգնության կարգով ստացվող ապրանքների բաշխման նկատմամբ վերահսկողության ուժեղացմանը:

Կիրականացվեն Մայր Աթոռի հաշվապահական հաշվառումը և հաշվետվությունը համընդհանուր սկզբունքներին ու կարգերին համապատասխանեցման աշխատանքներ:

1995 թվականին նախատեսվում է իրականացնել կրոնա-եկեղեցական ապրանքների և ծառայությունների գների ու սակագների կարգավորման և վերահսկման միջոցառումներ: Անհրաժեշտության դեպքում, տարվա ընթացքում պարբերաբար կվերանայվեն դրանց գներն ու սակագները:

1995 թվականին նախատեսվում է իրականացնել հոգևորական պաշտոնյաների և Մայր Աթոռի ոչ արտադրական ոլորտի աշխատողների աշխատավարձի պարբերական բարձրացում: Դրա հետ մեկտեղ նախատեսվում է 1995 թվականին Մայր Աթոռի բոլոր աշխատողներին անցկացնել վարձատրման նոր համակարգի, որը նախատեսում է աշխատանքի լրացուցիչ վարձատրումը անմիջական կապի մեջ դնել աշխատանքի որակի, աշխատողի պատասխանատվության հետ, էականորեն տարբերակելով դրանք պաշտոնային ռոնիկներից և դրույթաչափերից: Այս միջոցառումները 1995 թվականին կապահովեն Մայր Աթոռի աշխատողների միջին

ամսական աշխատավարձի 50 %-ի ան:

1995 թվականին նախատեսվում է մշակել և ընդունել Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հոգևորականների կենսաթոշակային ապահովման նոր կանոնակարգ, որը կնախատեսի այդ բնագավառի նկատելի բարեփոխումներ: Այս կանոնակարգով կնախատեսվի նաև պետական կենսաթոշակի անցած աշխարհական աշխատողներին Մայր Աթոռի կողմից լրացուցիչ կենսաթոշակներ կամ նպաստներ նշանակելու համակարգեր:

1995 թվականին նախատեսվում է ստեղծել նաև բնակչության խիստ կարիքավոր և սոցիալապես անպաշտպան խավերի առանձին մարդկանց մարդասիրական օգնության ծրագրեր ու ֆոնդեր: Նախատեսվում է մշակել և իրագործել միջոցառումներ ուղղված Մայր Աթոռի հոգևոր միաբանության և մյուս աշխատողների կոմունալ-կենցաղային պայմանների բարելավմանը:

1995 թվականին կշարունակվի ՀՀ օրենքին համաձայն դուստր ձեռնարկությունների հիմնադրման գործընթացը: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է Մայր Աթոռի արտադրական ստորաբաժանումները և սպասարկման ծառայությունները ամրապնդել տնտեսապես, ֆինանսապես և կազմակերպչորեն, դրանց անցկացնելով ընդհանուր տնտեսական հաշվարկի: Ելնելով շուկայի պահանջներից կիրականացվեն "վանք" դուստր ձեռնարկության գործունեության նկուն, ինչպես նաև վերամասնագիտացման առանձին ծրագրեր:

Հաշվի առնելով 1995 թվականին Մայր Աթոռի կողմից կառուցվելիք օբեկտների առաջնայնությունը, ձևավորվել է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի բյուջեի հաշվին կառուցվող հետևյալ օբեկտների ցանկը.

- Մոմի արտադրության ընդլայնում և տեխնիկական վերազինում	- 2,94 միլիոն դրամ
- Տպարանի վերանորոգում և տեխնիկական վերազինում	- 1,2 միլիոն դրամ
- Սպիտակի նոր եկեղեցու շինարարություն	- 42 միլիոն դրամ
- Օշականի թանգարանի վերակառուցում	- 2,6 միլիոն դրամ
- Տաթևի վանքի վերակառուցում	- 1,68 միլիոն դրամ
- Ս. Հռիփսիմե վանքի վերանորոգում	- 1,26 միլիոն դրամ

Էլեկտրաչորմային համակարգի պահպանման համար հատկացումները կկազմեն 6,3 միլիոն դրամ՝ սարքավորումների ձեռք բերման, համակարգի վերանորոգման ու վերակառուցման նպատակով:

Ջրամատակարարման, այդ թվում տաք ջրամատակարարման, ոռոգման ցանցի և բակային տնտեսության վերանորոգման աշխատանքների համար նախատեսվում է հատկացնել 1,7 միլիոն դրամ:

1995 թվականին մշակվելու և հաստատվելու է արտասահմանյան օգնության օգտագործման առանձին ծրագիր՝ ուղղված Մայր Աթոռի տեխնիկական օգնության և զարգացման ծրագրերի իրականացմանը:

1995 թվականին նախատեսվում է Մայր Աթոռի ընդհանուր օգտագործման ավտոբուսներով իրականացնել փորձնական ուղևորափոխադրումներ Երևան-Մայր Տաճար երթուղով, ինչպես նաև պայմանագրային գներով ավտոտրանսպորտային

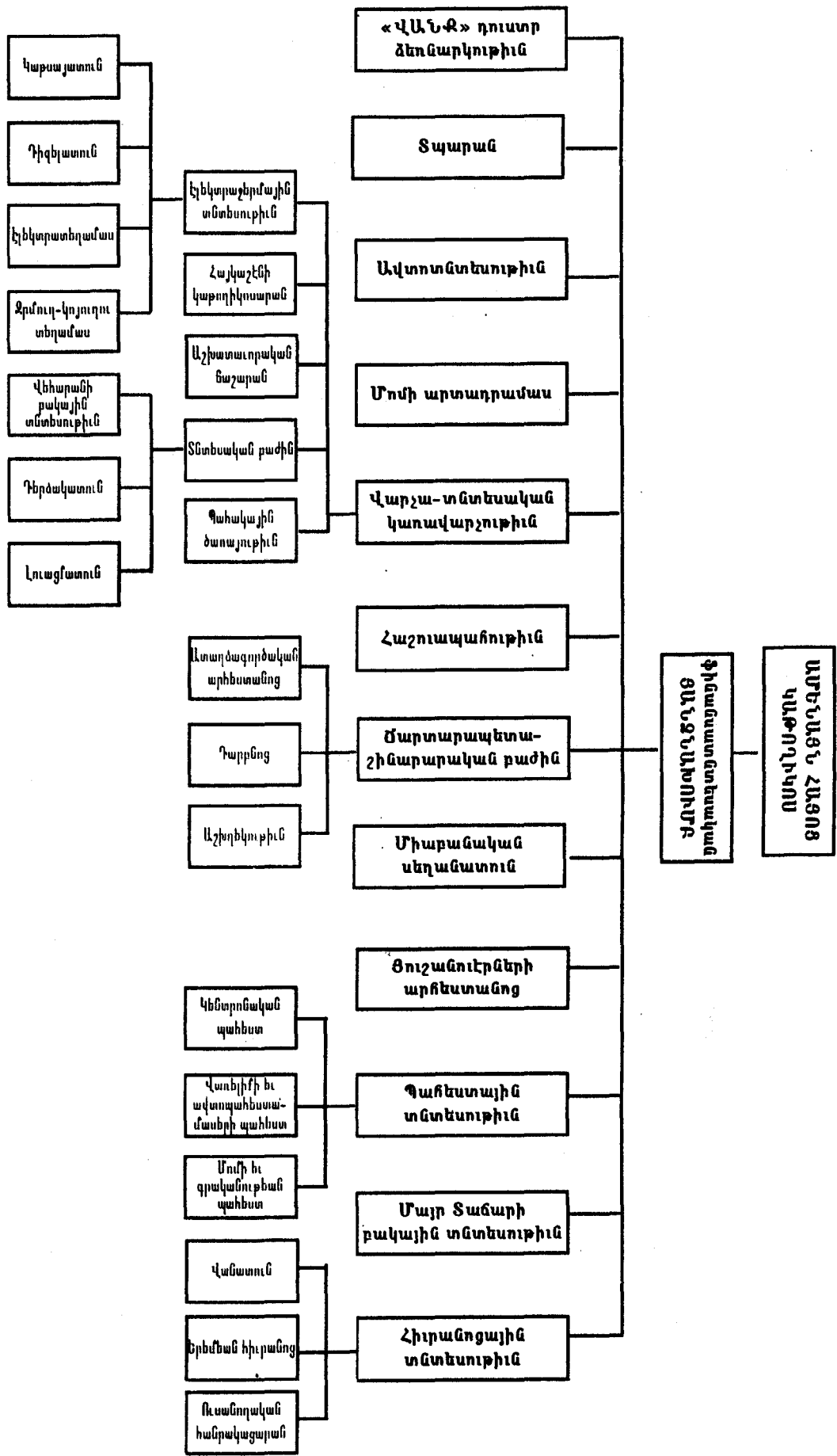
ազատ միջոցների տրամադրում ազգաբնակչությանը՝ կրճա-եկեղեցական ընտանեկան միջոցառումների կազմակերպման համար:

1995 թվականին նախատեսվում է Մայր Աթոռի Հոգևոր Ճեմարանի և Քրիստոնեական Դաստիարակության Կենտրոնի գործունեության ֆինանսավորման համար տրամադրել 42.5 միլիոն դրամ:

1995 թվականին անհրաժեշտ միջոցներ կտրամադրվեն սոցիալական բնագավառի հոգևոր և մշակութային արժեքների ժառանգության պահպանման, նորի ստեղծման, կրթության և հոգևոր կադրերի պատրաստման համար, որոնք կարժանանան Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հովանավորությանը:

Հաստատված է
Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի
ֆինանսատնտեսական և
արտադրության գծով Հանձնախմբի
1995 թ. Մարտի 25-ի որոշմամբ

Կար
Դի
Էլեկ
Ջրու
Վի
բա
տնտ
Դեր
Լու

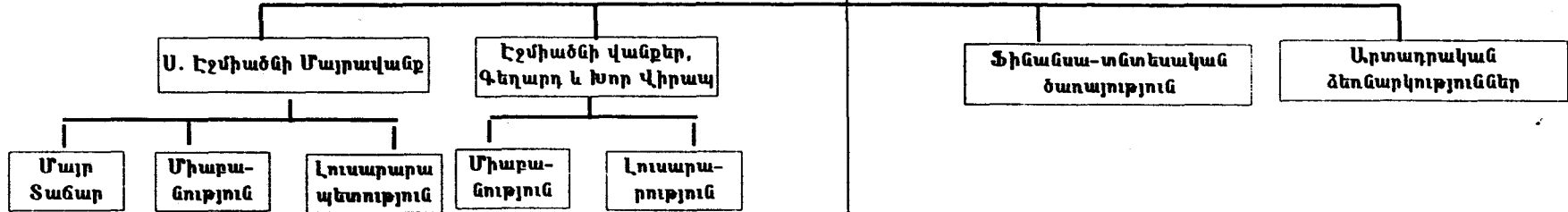
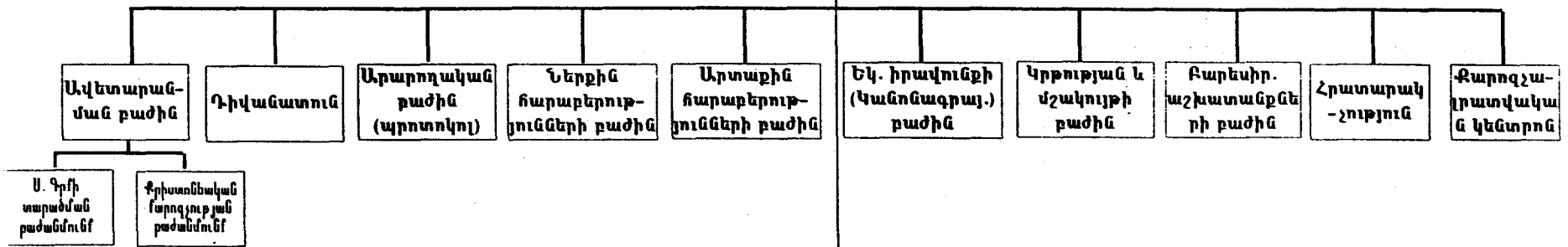
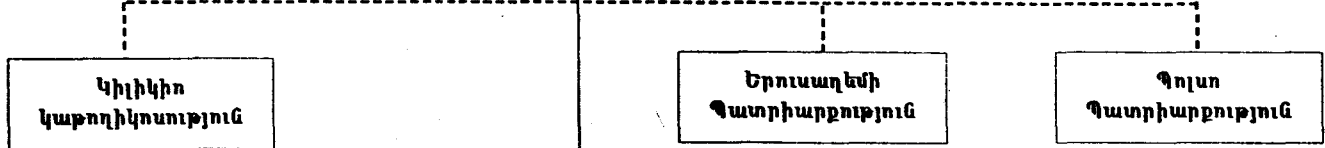
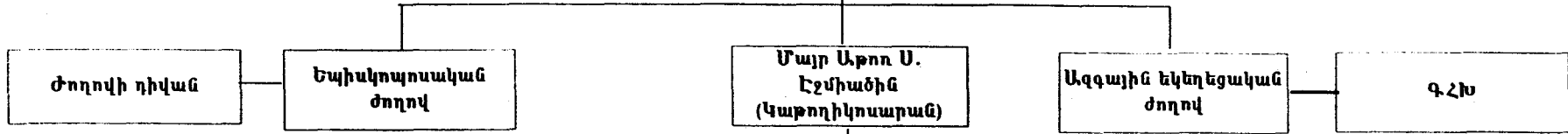

ՄԱՅՐ ԱԹՈՐ ՍՈՒՐԸ ԷԶՄԱՆՄԱՆ
ՖԻԼԱՆՍԱՆ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱԳՐԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՁԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄՈՒԹՅՈՒՆ

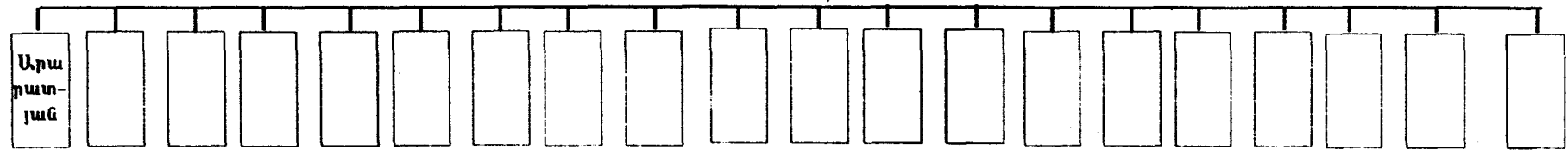
ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ
ՄԱՅՐԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՏԵՂԱԳԱՆ-
ՔՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊՈՍԿՈՒՊՈՍ ՍՄՆՈՒԿԵՆՆ
17 ՂԱԿՏԵՄԲԵՐԻ 1994 Ք.
Արթուր Կրիստանյան

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

Ե կ ե ղ ե ց ա կ ա ն թ ե մ ե թ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ
Տ. ԹՈՐԳՈՄ ՊԱՏՐԻԱՐԲ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻՆ
Ս. ԷԶՄԻԱՄԻՆ

ԶԵԿՈՒՑԱԳԻՐ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

1994-ի Սեպտեմբեր ամսից սկսել են մասնակցել Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի կողմից կատարվող շինարարության մի քանի ծրագրերին՝ որպես խորհրդատու:

Այդ ծրագրերից մեկը Տաթև վանքի համալիրի վերականգնումն էր: Առաջին աշխատանքներից մեկը այդ ծրագրում Տաթև վանքի Ս. Պողոս-Պետրոս եկեղցու տանիքների վերակառուցման համար 43.000 ամերիկյան դոլլար արժեքով ներկայացված հաշվի ստուգումն էր: Հաշվարկը ստուգելուց պարզվեց, որ այն կազմվել էր որոշ սխալներով: Սյունյաց թեմի առաջնորդ Տ. Արքահամ Վարդապետ Մկրտչյանից իմանալով տեղում բնեղենների ձեռք բերման հնարավոր տարբերակները և բանվորական ուժի մասին՝ կազմվեց 17.191 ամերիկյան դոլլարի արժեքով նոր հաշվարկ: Այդ հաշվարկի հիման վրա Սյունյաց թեմի հետ կնքվեց շինարարության իրականացման պայմանագիր:

Երկու անգամ լինելով Տաթև վանքում նախ ուսումնասիրվեց տանիքների վերակառուցման աշխատանքների ընթացքը և ապա կատարվեց համալիրի մնացորդային շին-մոնտաժային աշխատանքների հետազոտություն: Այդ հետազոտությունների և նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի ուսումնասիրությունից հետո կազմվեց Տաթև վանքի մնացորդային շին-մոնտաժային աշխատանքների հաշվարկ 489.520 ամերիկյան դոլլար ընդհանուր արժեքով:

Սյունյաց թեմի կողմից շինարարության կազմակերպման, տանիքների վերակառուցման աշխատանքի ավարտի և Տաթև վանքի նարտարապետական համալիրի վերակառուցման անհրաժեշտության փաստերը ի նկատի ունենալով՝ կազմվեց պայմանագրային փոփոխության արձանագրության ակտ 82.500 ամերիկյան դոլլար արժեքի հավելումով:

Երկրորդ ծրագիրը՝ Մեղրի ֆաղափի "Մեծ Թաղի" եկեղեցու համալիրի վերակառուցումն էր: Մնացորդային շին-մոնտաժային աշխատանքները տեղում նշտելուց հետո կազմվեց այդ աշխատանքները կատարելու համար անհրաժեշտ ծախսի հաշվարկ 144.600 ամերիկյան դոլլարի արժեքով:

Երրորդ ծրագիրը Սպիտակ ֆաղափում կառուցվող Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու շինարարությունն էր: Նախքան այդ ծրագրի կատարման մանրամասնությունների անցնելը, ցանկանում են համառոտ կերպով ներկայացնել խորհրդատու կամ վերահսկող կազմակերպությունների դերը շինարարության կատարման ընթացքում:

Խորհրդատու կազմակերպության ֆունկցիան է շինության համար ապահովել նախագծային, ուսումնասիրական, ինչպես նաև շինարարական աշխատանքների հեղինակային և տեխնիկական վերահսկողության ծառայություններ:

Վերահսկող կազմակերպության ստանձնած պարտականությունները պետք է լինեն հստակ և ամբողջական, և պետք է պարունակեն ստորև նշված փուլերից մեկը կամ մի քանիսը:

Առաջին փուլը /նախագծային փուլ/ ընդգրկում է ընդհանուր ծանոթություն և նախնական ուսումնասիրություններ, նախագծի ընդհանրական դրույթների հիմնավորող զեկուցում և նախագծային գծագրերի, հաշվարկների և նախահաշվի, ինչպես նաև երկրորդ փուլի աշխատանքային գծագրերի և ժամանակացույցի պատրաստում:

Երկրորդ փուլը /աշխատանքային փաստաթղթերի փուլ/ ընդգրկում է առաջին փուլի վավերացված նախագծի հիման վրա աշխատանքային գծագրերի, նրանց համապատասխան տեխնիկական հաշվարկների և վերջնական մանրամասն նախահաշվի պատրաստում, ինչպես նաև մրցույթի փաստաթղթերի կազմում: Այս փուլը նաև պարունակում է երկրորդ փուլի զեկուցումը և երրորդ փուլի իրականացման ֆինանսական և աշխատանքային ժամանակացույց ծրագիրը:

Երրորդ փուլը /վերահսկողության փուլ/ ընդգրկում է կապալառուի ընտրության մրցույթի կազմակերպում, շինարարական աշխատանքների վերահսկում,

կապալառուների հետ հավանական վեճերի դեպքում կարծիքների դրսևորում, մանրամասը և սպառիչ զեկուցում, արդեն իսկ կատարված աշխատանքների մանրամասն հաշվարկների և գծագրերի պատրաստում:

Անրադառնալով Սպիտակի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու շինարարության իրականացման ծրագրի ընթացքի ֆնանսական կարող եմ ասել, որ մինչև Սեպտեմբեր ամիսը արդեն կատարվել էր կապալառու կազմակերպությունների մրցույթը և ընտրվել էր Ախուրյանի թիվ 4 ՀՊՁ:

Պայմանագիր կնքելու համար բարձրացվեց պայմանագրային արժեքը նշտելու հարցը, քանի որ չկար մրցույթային հանձնաժողովի կողմից վավերացված արձանագրություն պայմանագրային արժեքի չափի և մանրամասնությունների մասին:

Շինարարական պայմանագրի կնքումից շուտ կապալառուի կողմից աշխատանքների սկսելը ավելի բարդացրեցին իրավիճակը:

Ընդհանրապես նախնական շինարարական աշխատանքների սկսելը վերահսկող կազմակերպությունը կապալառուի համագործակցությամբ պետք է կատարված տեղանքի գեոդեզիական հանույթը մանրամասնորեն համեմատելով գծագրերում նշված իրավիճակը ներկայացնող համապատասխան դրույթների հետ և դրա հիման վրա կազմվեր արձանագրություն: Այդ փաստաթղթերը պետք է հաստատելն կապալառու և վերահսկող բաժինը:

Վերահսկող բաժնի պարտականությունն է կազմակերպել տեղում կատարվելիք վերահսկողությունը շինարարական մշտապես հաստատված հսկիչի միջոցով:

Վերը նշված երկու հանգամանքների բացակայությունը էլ ավելի բարդացրեցին հետագայում պայմանագիրը կնքելուց առաջ կատարված աշխատանքների ռեալ արժեքը վճարելու խնդիրը: Այդ աշխատանքների քվին է պատկանում հիմնականում սև հողի կտրման, տեղափոխման և հարթեցման աշխատանքները /այդ խնդրին վերաբերող հարցերին ֆնանսական և ընթացքի մասին իմ կողմից մանրամասն գրված է 1995 թվականի Մարտի 28-ի զեկուցագրի մեջ/:

Անդրադառնալով ժամանակագրական ընթացքին կարելի է նշել, որ 1994 թվականի Հոկտեմբերի 8-ին մինչև պայմանագրի կնքելը Ախուրյանի թիվ 4 ՀՊՁ-ի կողմից ուղարկված նամակով առաջարկվեց պայմանագրային գործակցի արժեքի չափը ընդունել 1984 թվականի 1,0 ուրլին = 1,46 ամերիկյան դոլլար /նամակին կից ներկայացնելով չորս թերթից բաղկացած հաշվարկ/:

Մի շարք բանակցություններից հետո նշտվեց պայմանագրի պայմանները և անցումային գործակցի ընդունելով 1984 թվականի 1,0 ուրլին = 1,0 ամերիկյան դոլլար՝ 1994 թվականի Հոկտեմբերի 18-ին կնքվեց Սպիտակի Ս.Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու գրոյական ցիկլի շինարարության իրականացման պայմանագիրը 103.476 ամերիկյան դոլլար արժեքով:

Պայմանագիրը կնքելուց հետո տեղում մշտական հսկիչ նշանակվեց Կառլեն Տիգրանի Հովսեփյանը, որը մինչև այսօր կատարում է այդ պարտականությունը:

Աշխատանքների ընթացքում կատարվել է հեղինակային հսկողություն նարտարապետ Պարոն Արզումանյանի և կոնստրուկտոր Պարոն Մելոյանի կողմից:

1994 թվականի Դեկտեմբերի 5-ի դրությամբ վավերացված կատարողականի վճարման դիմումագրի հիման վրա կապալառու կազմակերպության կատարողականը կազմում է 48.659 ամերիկյան դոլլար:

Ձեռնային պայմանների դադարից հետո կապալառու կազմակերպությունը շարունակում է գրոյական ցիկլի աշխատանքները:

Հոկտեմբեր, նոյեմբեր և Մարտ ամիսների շինարարության ընթացքը ցույց տվեց, որ պատվիրատուի շինարարական բաժնի, հեղինակային և տեխնիկական վերահսկողության աշխատանքները ընդանում են չհամագործակցված կարգով, որը խանգարում է շինարարության հսկողությունը ճիշտ կատարել և կորդինացնել, բացի այդ ինչ որ տեղ չի երևում ամեն մի բաժնի կատարած աշխատանքը և պատասխանատվության չափը նվազում է:

Վերը նշվածը ի նկատի ունենալով, խնդրում եմ Ձեզ անդրադառնալ հսկողությունը կորդինացնելու և համագործակցված աշխատանք կազմակերպելու խնդրին:

Խորհրդատու՝ *Անդրեյ* - Մարտիկ Ավետիսյան